Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor
Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links
Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Revision af og Overblik over de forskjellige om samlet Formiddags-Skoletid offentligen fremsatte Meninger.

Af

Dr. N. Laug Nissen,
Prof. og Rector Scholæ Metrop., R. af D. og Dbmb.

Indbydelsesskrift

til

den aarlige offentlige Examen i Metropolitanskolen
September 1843.

Kjobenhavn.

Trykt hos Directeur Jens Hostrup Schultz,
Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

Indholdsregister.

Side

Revision af og Overblik over de forskjellige om samlet Formiddags-Skoletid offentligen fremsatte Meninger . . . . . 1.

Skoleefterretninger.

1. Udfaldet af Examen artium i October 1842 for Skolens Candidater . . . . . 43.
2. Nye Disciples Optagelse . . . . . 46.
3. Disciples Udmældelse . . . . . 47.
4. Disciplenes Antal og Navne . . . . . 47.
5. Skolens Lærerpersonale . . . . . 49.
6. Undervisningsfagenes Fordeling, med Schemata . . 51.
7. Skoletiden i Metropolitanskolen . . . . . 52.
8. Forandring af Lære- og Læsebøger . . . . . 53.
9. Beretning om de læste Pensa i Skoleaaret 1842—1843 . . . . . 54.

Side

10. Stipendieforbelingen for Skoleaaret 1842—1843 61.

11. Dimitterede for 1843 . . . . . 62.

12. Schema over den offentlige Examen i September 1843 . . . . . 64.

Revision af og Overblik over de forskjellige om samlet Formiddags-Skoletid offentligen fremsatte Meninger.

Det var i April 1826, at nu afdøde Dr. N. B. Krarup, som Bestyrer af "Borgerdydsskolen paa Christianshavn", indførte i bemældte Skole [1]) den Forandring i Undervisningstiden, at den henlagdes sammenhængende alene til Formiddagen istedenfor at være lagt deelsviis paa Formiddag og Eftermiddag. En saadan Indretning af Undervisningstiden havde vel længe i Hovedstaden været indført i de saakaldte "Døttreskoler", et Slags qvindelige Læreanstalter for Pigebørn af den høiere Middelstand; hvilken Indretning naturligviis i disse Skoler, i hvilke den videnskabelige Undervisning afløses og gjennemskjæres af Haandarbeidsundervisning, havde havt sin Grund i det Ønske, at forskaane den qvindelige Ungdom af denne Classe for den Ubehagelighed at komme paa Gaden til Fods, 2 Gange frem og 2 Gange tilbage, dagligen, og i de mørke Aftentimer om Vinteren; men den havde indtil den Tid været aldeles ukjendt i de lærde Skoler. Det er ei usandsynligt, at dette Præjudicat kan have havt nogen Deel i denne Indretnings Overgang til disse Skoler, efterdi det første Stød til dens Indførelse i

[1]) Et Privatinstitut der. Private Institutter kunne i saadanne Forandringer, ved den Frihed, hvormed de kunne beslutte og iværksætte dem, foregaae det Offentlige med Exemplet.

Borgerdydsskolen paa Christianshavn blev givet i et motiveret Andragende herom fra Disciplene i denne Skoles 2de øverste studerende Classer, i Følge hvilket Skolens Forstander, efter at have drøftet Sagen i en Lærerforsamling, besluttede at gjøre et Forsøg dermed. [2])

Dr. Krarups Bevæggrunde til at indføre denne Forandring i sit Institut anføres nemlig af ham i et "Forsvar for denne Indretning af Læsetiden i hans Skole", som han, efter Opfordring i 3die Bind af Tidsskrift for Litteratur og Kritik, 1840, S. 458, lod indrykke i sit Program for 1841, S. 62—65, og deriblandt først denne, "at Disciplene spare betydelig Tid ved kun eengang om Dagen at gaae til og fra Skolen, hvilken Tid, der for mange Disciple, der have en temmelig lang Vei, ei er saa liden, de saaledes vinde for deres Studeringer, saasom friere Beskjeftigelse med Fag, for hvilke de maatte have særdeles Interesse, og anden nyttig Anvendelse"; de øvrige Grunde, der, skjøndt mindre betydelige, dog have synts ham at fortjene at tages i Betragtning, vare, at Disciplene derved have større Roe til at nyde deres Middagsmad, og, eftersom Middagsspisetiden almindeligen falder i Hovedstaden, kunne spise sammen med deres Forældre og Familie, ligesom ogsaa den Behagelighed, at Forældrene kunne lade deres Sønner om Eftermiddagen deeltage i Familielivets Fornøielser, uden at Skolen derved kommer til at forsømmes. Unægteligen ere disse Motiver for det meste ringe og ubetydelige mod de langt vigtigere og høiere Bevæggrunde, som den siden forløbne Tid har ladet udvikle sig for Erkjendelsen, og hvilke Dr. Krarups i Slutningen af Fortalen til hans Program for 1840 givne sildigere Løfte om at skulle i sin næste Beretning godtgjøre, at Borgerdydsskolens Læsetid

[2]) Dr. Krarups Program 1840. S. 10.

(den samlede Skoletid) ikke blot er bequem for Forældre, Lærere og Institutbestyrere, men ogsaa gavnlig for Disciplene baade i physisk og moralsk og intellectuel Henseende, om han end ei har opfyldt det saaledes, som det af hans Ytring der lod sig vente, har vist at ogsaa han alt da har seet i det klarere og høiere Lys, hvori det nu sees af Andre og efterhaanden vil blive seet af Flere og Flere. I Februar 1837 efterfulgte Prof. Mariboe og i August 1838 Institutbestyrer W. A. Borgen Dr. Krarups Exempel, ved at indføre den samlede Skoletid i deres Institutter.

Det blev da nu ogsaa en Opgave for Metropolitanskolen at løse, hvorvidt denne Indretning ligeledes her kunde være at indføre. Det manglede heller ikke, at der jo stundom ogsaa allerede tidligere vare skeete Opfordringer til mig i denne Retning. Men Sagen var mig da altfor ny; den forekom mig endnu alt for betænkelig i sine Følger for Ungdommen, hvis daglige Skoletid her endnu, i Følge Skoleforordningen, § 34, var 7 Timer, (4 Timer om Formiddagen og 3 Timer om Eftermiddagen), foruden Gymnastik- og Sang-Undervisning, altsaa 8 Timer om Dagen. Hvorledes skulde Disciplenes Opmærksomhed ventes at kunne holde ud i saa lang Tid i et-væk, og hvorledes vedligeholdes uden skadelig Indflydelse paa deres sjelelige Tilstand? Jeg nægter ikke, at jeg under disse saadanne Omstændigheder da maatte være og var aldeles stemt imod denne Indretnings Indførelse i Skolen. Det var, skriver Dr. Krarup [3]), samme Betænkelighed, samme Frygt for ei at kunne holde Opmærksomheden vedlige, der havde været over ham selv og hans Medlærere, førend de begyndte med denne Forandring; men han troede at have gjort den Erfaring, at deres Frygt havde været ugrundet,

[3]) Progr. 1841, S. 65.

og at kunne antage, at, foruden det reglementerede Ophør af Undervisningen i 10 Minutter ved hver Times Ende, hvilken Fritid Disciplene i Almindelighed skulle tilbringe paa Tumlepladsen i fri Luft, den i Regelen timevis stedfindende Afvexling af Lærere og Undervisningsgjenstande dertil meget bidrager. Mig foranledigede imidlertid denne Sags vedholdende Overveielse, medens jeg ønskede og troede at burde oppebie Nytten af de Erfaringer, denne Indretning maatte skjænke der, hvor den allerede var indført, inden jeg gjorde noget Skridt til at faae den iværksat hos os, til først uopholdeligen at overtænke, hvorledes det alt for store Antal af de daglige Undervisningstimer i Skolen kunde lade sig indskrænke til et mindre Antal; thi det havde længe været mig til ikke liden Bekymring og Beklagelse af Skolens Disciples Stilling, naar jeg betænkte, hvor langt Tiden uddroges for dem om Aftenen, almindeligen til Kl. 6 Eftermiddag, og de Dage, de maatte endnu blive en Time tilbage for Gymnastik- eller Sang-Undervisningen, til Kl. 7, inden de kom hjem, og der, efter at have nydt nogen Forfriskning ved Theebordet, kunde komme til Roe, for at begynde paa de Forberedelser, der hørte til næste Dag, enten det gjaldt om at gjennemtænke og lære foresatte Lectier eller at forfatte Udarbeidelser over Opgaver, som de skulde føre i Pennen. Hvor skulde han tage Rolighed fra for at fatte sig til en rigtig Beregning og Brug af den alt for korte Arbeidstid, der laae for ham, inden Søvnen vilde komme og gjøre sin Ret gjældende? Hvor beklagelig, jeg siger ikke for meget, naar jeg siger, hvor ulykkelig er denne Drengens og Yunglingens Tilstand, naar han i den sildige Aftenstund, for at blive færdig med et vist Pensum, bliver siddende oppe over den tilbørlige Tid, til ingen Nytte, til stor Skade for sin Helbred, forgjeves kjæmpende for at bevinge den mægtige Morpheus (vor Al-

mues Ole Lukøie)? Jeg var saa lykkelig at opnaae, hvad jeg i denne Henseende for det første ogsaa høiligen ønskede, og de daglige Læsetimers Antal blev ved Begyndelsen af Skoleaaret 1840, med høiere Tilladelse, reduceret fra 7 til 6, foruden Gymnastik- og Sang-Undervisnings-Timerne, med disse altsaa 7 Timer om Dagen. Meget var herved vundet. Nu kunde Skolens Disciple dog dagligen tye til deres Hjem Kl. 6 om Eftermiddagen. Men til en Hjemmeflid, saadan som den virkeligen bør være og bør gjøres muelig for Disciplen, til en roelig og velordnet Brug af Tiden til Forberedelse til følgende Dags Undervisning, til selvstændig Virksomhed og et ved friere og roeligere Tænkning frugtbarere Studium, var denne Aftenstundens Arbeidstid, selv den herlige Morgenstunds Brug ikke tabt af Sigte, ei tilstrækkelig. Denne Bekymring og denne Betænkning vedblev derfor at svæve mig for Sindet; og jeg gjorde mig nu, efter at denne Reduction af de daglige Skoletimer var vundet, mere og mere fortrolig med Tanken om den samlede Skoletids store Nytte for Disciplene i denne Henseende og dens muelige Anvendelighed uden Skade for dem i physisk og intellectuel Henseende. Mit Hovedformaal og Ønske var, og al min Tanke gik ud derpaa, at forskaffe Skolens Disciple, ældre og yngre, en større sammenhængende Fritid, at bruges af dem som Fritids- og Arbeidstid tillige, som Hjemmeflids- og roelig Forberedelses- og Selvstudiums-Tid under de venlige Penaters milde Beskyttelse. Meningerne om den samlede Skoletid vare vel endnu forskjellige hos forskjellige Skolemænd; men jeg var for min Deel, ved ideligen at have Tanken henvendt herpaa, kommen til den Overtydning, at Gavnligheden og Anvendeligheden af en saadan Indretning af Undervisningen, med Hensyn til de høiere Classer i Skolen (IV Cl. A. og B. og III Cl. A. og B.) ei kunde omtvivles. Hvad de

lavere Classer angaaer (II Cl. A. og B. og 1 Cl.), nærede jeg endnu Tvivl om, hvorvidt Forandringen vilde være tjenlig for dem, og hvorvidt det lod sig vente, at ogsaa denne Alder vilde i Hjemmet gjøre den rette Brug af den derved vundne Fritid, vunden ei blot som Fritid, men ogsaa især som sammenhængende større Arbeids-Tid til Forberedelse til følgende Dags Underviisning. Men at indføre denne Forandring i Underviisningstiden deelviis alene for de høiere Classer, ei tillige for de lavere Classers Disciple, vilde have en for Skolens Rector, Inspector og det øvrtende Personale alt for byrdefuld, en uafbrudt 9—10 Timers, Skoleunderviisningstid dagligen til Følge. Hvortil kom, at, naar enkelt Fader eller Moder, i Tilfjendegivelsen af Ønsket om at see denne Indretning iværksat her ved Skolen, havde yttret at være ledet dertil ogsaa af den Uroe, Fædre ei mindre end ængstelige Mødre maae føle over, at deres Børn i den unge Alder, hvori de i Almindelighed begynde deres Skolegang, skulle i Vintermaanederne i de mørke Dage gaae fra Skolen sildigt om Aftenen, denne Ulejlighed da vilde just ramme den Alder, som fornemmeligen trængte til at forskaanes derfor.

Da traf det sig saa, at denne Sag, [4]) for hvilken Tilbøjeligheden efterhaanden havde i Skolen udviklet sig til dens

[4]) Jeg har i dette og det nærmest Følgende, forsaavidt angaaer den samlede Skoletids Historie hidtil ved denne Skole, for en stor Deel afskrevet mig selv eller paa ny extraheret mit eget Referat herom for 1840—42. Jeg har gjort dette med velberaad Hu, i Følge hvad min Hensigt med denne Revision af og dette Overblik over denne Indretnings Udvikling hos os er, den nemlig, paa eet Sted og med nogenlunde Fuldstændighed at samle og meddele dens Skjebne og Historie saaledes, at ogsaa de Læsere, som ei før have gjennem hine Meddelelser gjort sig bekjendte med Sagens Historie, og ikke eie Metropolitanskolens Programmer for disse sidste Aar, nemlig for 1841 og 1842, kunne heraf, forsaavidt denne Indretnings Skjebne ved denne Skole angaaer, erholde en

Fordeel, skulde fremmes ved at modtage et Stød udenfra. Ved Skoleaarets Begyndelse 1840 [5]) blev mig fra Hr. Justitsraad Dreier, Dr. juris og Assessor i Landsoverretten, som, selv forhen Discipel af denne Skole, p. t. har 3 Sønner som Disciple her, tilstillet en Skrivelse, dat. 7 Sept. 1840, og underskrevet med ham af 38 Andre, Fader, Moder eller Værge for Disciple i Skolen, i hvilken Skrivelse tilkjendegaves mig, at det vilde være Underskriverne, paa deres Børns og Myndlingers Vegne, kjært, ligesom de selv ansaae det ønskeligt, om den Indretning maatte træffes ved Skolen, ligesom den allerede var truffen ved andre Institutter her i Staden, at Undervisningstiden maatte henlægges til Formiddagen alene, istedenfor at være lagt deelsviis paa Formiddag og Eftermiddag. Ogsaa af nogle Andre end Underskriverne, ligeledes Disciples Forældre, opfordredes jeg mundtligen til at tage mig af denne Sag; og jeg maatte saaledes troe at burde ei lade saadan Opfordring være upaagtet; og det maatte derfor være mig magtpaaliggende, ad Erfaringens Vei at komme til et sikkrere Resultat i denne Henseende ved at raadføre mig med dem af de Instituters Forstandere, hvor denne Indretning var indført og allerede en Tid havde bestaaet, som jeg havde noget nærmere Kjendskab til. Og var det saa langt

---

fuldstændig Kundskab herom. Jeg haaber, at denne Bemærkning vil være tilstrækkelig til min Undskyldning i denne Henseende. Og paa samme Maade haaber jeg, i denne min Hensigt, at ville meddele et nogenlunde fuldstændig Referat om denne vigtige Skolesags Skjebne i Almindelighed hos os hidtildags, at finde Undskyldning for, at jeg ligeledes paa nogle Steder har tilladt mig, ei mindre af denne Sags Forsvareres end af dens Modstanderes Argumentationer og Raisonnements, nedlagte i "Fædrelandet" og andensteds, at meddele, hvad der har synts mig særdeles at fortjene at komme til mine Læseres Kundskab, med Disses egne Ord.

[5]) Skoleaaret regnes fra 1 Octbr. til 30 Septbr. hvert Aar.

fra, at den Frygt, jeg med Hensyn til Indretningen havde næret i Besynderlighed med Hensyn til de lavere Classers Disciple og den hensigtsmessige Brug af den derved vundne Eftermiddagstid ogsaa af Disse, ved saadan Raadførsel blev bestyrket, at Hr. Institutbestyrer Borgen endogsaa yttrede sig derom saaledes, at, efter hans Erfaring i det af ham bestyrede v. Westenske Institut, de lavere Disciples Hjemmeflid under denne Indretning ikke mindre end de høiere Classers Disciples havde været til Tilfredshed.

Da jeg derfor holdt mig overbeviist om, at Flidsaanden i Metropolitanskolens høiere Classer var, som den endnu er, saadan, at den ved stadig Paavirkning og Control saavel fra Forældrenes som Lærernes Side maatte ventes at ville fremdeles blive tilfredsstillende, ligesom ogsaa at, ved den vundne sammenhængende Fritid, større Fordringer vilde kunne gjøres til disse Classers Disciples Selvstudium og Selvvirksomhed, og da jeg ligeledes maatte erkjende, at den herskende Tone er her ogsaa i de lavere Classer saadan, at jeg ogsaa af de yngre Disciple maatte kunne haabe og vente samme Resultat i Henseende til Hjemmefliden, som andensteds under denne Indretning, med Hensyn til denne Alder, havde viist sig at finde Sted; saa maatte jeg, efterat have gjort denne vigtige Sag til Gjenstand for særdeles Overveielse i en Lærerforsamling, og efter paa ny at have søgt at gjøre mig selv Rede for, hvad jeg skulde mene om en Sag, der maatte synes mig at kunne ventes efterhaanden at ville i Hovedstaden i Almindelighed tage denne Vending, troe det at være min Pligt, at gjøre den Kgl. Direction for Universitetet og de lærde Skoler bekjendt med den Punct, paa hvilken denne Sag baade i Almindelighed syntes at staae, og paa hvilken den syntes for endeel at staae med Hensyn til denne Skoles Disciples Forældre og Værger.

Mit Andragende og Forslag desangaaende indsendtes under 10 Dec. 1840 til den kgl. Direction, hvorved jeg, overtydet om, at den foreslagne Forandring vilde i flere Henseender vorde gavnlig, indstillede, at den maatte indføres i Skolen i det Mindste til en Prøve. Under 29 f. M. modtog jeg den kgl. Directions Beslutning, af Indhold, at, da Directionen, efter hvad i bemældte min Skrivelse var oplyst, og efter de Erfaringer, den selv alt tidligere havde gjort, maatte være enig med mig i at antage, at den foreslagne Forandring af Skoletiden vilde kunne have en heldbringende Indflydelse paa Disciplenes Hjemmeflid og Selvstudium, – begge Dele under Forudsætning af at Forældre og Værger drage Omsorg for, at den vundne større og mere sammenhængende Fritid benyttes paa en hensigtsmessig og samvittighedsfuld Maade, – Directionen gav sit Samtykke til, at Undervisningstiden maatte i den tilbagestaaende Deel af Skoleaaret til en Prøve henlægges til Formiddagstimerne 9—3, med Tilføiende af Forventning om at modtage imod Skoleaarets Udløb Indberetning om, hvorvidt denne Forandring maatte have stiftet det tilsigtede Gavn. Ved Skoleunderviisningens Begyndelse efter Juleferiernes Udløb d. 4 Jan. 1841 udstedte jeg et Circulaire, dat. 31 Dec. 1840, hvoraf et Exemplar overleveredes Skolens Disciple, for at hjembringes til deres Forældre eller Værger, fornemmeligen af saadant Indhold, "at, ligesom det havde været alene den Betragtning, at Saadant vilde kunne have en heldbringende Indflydelse paa Disciplenes Hjemmeflid, hvorfor den med Skoleaarets Begyndelse iværksatte Reduction af Skoletiden fra 7 til 6 Timer dagligen var skeet, saaledes havde det alene været samme Betragtning, paa Grund af hvilken Forandringen af Skoletiden til samlet Formiddags-Skoletid var bleven foreslaaet og autoriseret, at nemlig Skolens Disciple derved maatte

erholde en bedre og større Leilighed til selvstændig Virksomhed og Selvstudium, og at de derved, naar deres Hjemmeflid ei alene fra Skolens Side med passende Strenghed controlleres, men ogsaa fra Huuslivets Side med Omhyggelighed understøttes og opmuntres, maatte foranledige til en ved den friere Tænkning og roeligere Brug af Tiden til Forberedelse for følgende Dags Underviisning mere frugtbringende Studering; hvorfor man, i Erkjendelse af, at Forventningen om denne Forandrings Gavnlighed ogsaa bygges paa den Forudsætning, at Disciplenes Forældre og Værger vilde drage Omsorg for, at den vundne større Fritid hensigtsmessigen benyttes, endnu maatte tillade sig at anbefale Sagen til saadan velvillig Omhu og Medvirkning i det huuslige Liv".

Hvorefter Skoleunderviisningen begyndte Dagen derpaa, den 5 Januar 1841, med denne Forandring, den sammenhængende Formiddags-Skoletid fra Kl. 9 til Kl. 3 *).

Resultatet af den i den tilbageværende Deel af Skoleaaret 1840—1841 i $\frac{3}{4}$ Aar anstillede Prøve med fornævnte Forandring af Underviisningstiden var saadant, at jeg, efter at have mod Skoleaarets Ende indhentet vedkommende Skolens Læreres Meddelelse om, hvad enhver af dem maatte have havt Leilighed til at bemærke om denne Indretnings Gavnlighed eller Ikke-Gavnlighed med Hensyn til den stadige Be-

*) Efter det nu gjældende Schema, approberet 15 Januar 1842, som blev udarbeidet paa Grund af det uforholdsmessigt store Antal Disciple, der ved Begyndelsen af Skoleaaret 1841—1842 havde ophobet sig i 2den Cl. **A** og **B**, — der hidtil, af Mangel paa fornødent Locale, kun havde været deelt i enkelte Fag, men som da i alle Timer og Fag bleve adskilte, saavelsom ogsaa 4de Cl. **A** og **B** — er de ugentlige Timers Antal for de enkelte Classer end yderligere reduceret. Dette Schema findes aftrykt i Progr. for 1842, ligesom det under 29 Decbr. 1840 approberede findes i Progr. for 1841.

nyttelse af den for Disciplene vundne større og sammenhængende Fritid til Forberedelse for den følgende Dags Underviisning og overhovedet en selvstændigere og fornuftigere Studeremaade, og at have udtrykkeligen og i Besynderlighed ubbedet mig uden al Forbeholdenhed deres Erklæring meddeelt, om og hvorvidt Nogen af dem maatte have bemærket, at den sammenhængende længere Skoletid skulde have viist sig at have havt nogen skadelig Indflydelse paa Disciplenes Aandstilstand, og om nogen Slovhed eller Affkræftelse i de sidste Formiddagstimer skulde have givet sig tilkjende i Henseende til deres Opfattelsesevne eller Opmærksomhed under Underviisningen, kunde, efter Ordre, under 16 October 1841, om bemældte Prøves Udfald med fuldeste Overbeviisning gjøre saadan Indberetning, som følger, nemlig:

1) at det for min Deel var saa langt fra, at jeg skulde ønske den forrige Indretning tilbage, at jeg derimod troede at have erfaret, at den samlede Fritids Anvendelse og dens Indflydelse paa Disciplenes Hjemmeflid og Selvvirksomhed havde givet et meget tilfredsstillende Resultat, ei alene forsaavidt angik de ældre Disciple og de høiere Classer, for hvis Vedkommende der kan være Tale om Selvstændighed, Tænksomhed og Grundighed, anvendt paa en fornuftig Studeremaade, men ogsaa om de yngre Disciple og de lavere Classer, i Henseende til Benyttelse af den større Fritid til Forberedelse for følgende Dags Underviisning; hvilken min egen Overtydning jeg havde fundet bestyrket ligesaa meget ved mine Medlæreres indhentede Erklæringer og Meddelelser, som ved Skolens ældre og forstandigere Disciples Yttringer om denne Indretning;

2) at een af Skolens Lærere i een af de høiere Classer for sin Deel havde, med Hensyn til den for Hjemmefliden og Selvvirksomheden vundne Tid bemærket, at nogle af denne

Classes Disciple af egen Drift og uden hans særlige Tilskyndelse dertil havde læst betydelige Pensa udenom og paa egen Haand, uagtet at denne Classes Disciple havde havt Mere at bestille og forberede sig paa og præsteret Mere under denne Indretning end forhen; ligesom ogsaa en Anden af Skolens Lærere i den til bemældte høiere Afdeling stødende lavere Afdeling af samme Hovedclasse, men som kun i kort Tid havde beklædt sin Post ved Skolen under den deelte Skoletid, havde udtalet sig i samme Henseende om denne nyere Indretning saaledes, at han, uden at ville sammenligne begge Indretninger, erklærede at have under den nye Indretning endogsaa hos mindre begavede Disciple lagt Mærke til en Anvendelse af deres Fritid, som vidnede om en alvorlig Flid, og hos enkelte af de bedst begavede et særdeles omhyggeligt Studium af de daglige Pensa; ogsaa han havde ladet Disciplene læse et noget større[7]) Qvantum end der, efter hvad han troede at vide, sædvanligen var gjennemgaaet med denne Classe;

3) at denne Indretning af Underviisningstiden ei var bemærket at have virket sløvgjørende paa Disciplene eller saaledes, at den skulde kunne siges at have et Slags Overspændelse til Følge; hvor Disciplenes Opmærksomhed i de sidste Timer stundom kunde have været ringere eller nogen svagere Modtagelighed for den at være indtraadt, havde de indrømmet, deels at denne Bemærkning ikke var gjort ved Disciplene i Almindelighed, deels at saadan ringere Opmærksomhed ei var indtraadt i høiere Grad end tilforn i de første Eftermid-

---

[7]) Jeg bemærker i Anledning heraf, at jeg ei kan andet end fraraade at bebyrde Disciplenes større samlede Fritid med forøget Arbeide. Det er at befrygte, at Disciplenes Hjemmeflid i samme Forhold vilde svækkes, i hvilket den uskaansomt besværedes.

dagstimer, ligesom ogsaa at Saadant ligesaa vel kunde skrives paa Tilfældets som paa Forandringens Regning;

4) at, med Hensyn til den hos Nogle herskende Mening, at den samlede Undervisningstid skulde i Besynderlighed have skadelig Indflydelse paa de yngre Disciples Aandstilstand, de Lærere, som undervise i de lavere Classer, havde med Bestemthed erklæret, at de ei havde bemærket, at just disse Disciples Opfattelsesevne, Livelighed og Opmærksomhed da skulde have tabt sig; i hvilken Henseende jeg troede at burde bemærke, deels at Undervisningen efter hver Time har, ogsaa af andre Grunde, et Ophold af omtrent 8 Minutter, i hvilke de have Opfordring til at søge Gaarden, og desforuden, efter denne Forandrings Indførelse, istedetfor eet, twende Friheds-qvarterer, at tumle sig paa Legepladsen i, Kl. 11 og Kl. 1, deels at det var min individuelle Mening, at i alt Fald saadan sielisk Tilstand, da Aandskraften i de sidste Timer kunde være slovet og Opmærksomheden eller Opfattelsesevnen have tabt sig, snarere maatte gjøre sig gjældende i de høiere Classer, hvor Undervisningen mere kræver Tænkningens og Forstandens Anstrængelse end i de lavere Classer, hvor der er mere Spillerum for Hukommelsen og Indbildningskraften;

5) at jeg endeligen troede, ikke mere passende at kunne slutte denne min Indberetning end ved at meddele twende mine Medlæreres Yttringer i Almindelighed om den samlede Skoletid, indeholdende, saa at sige, dens Nativitet, forud stillet og anvendelig paa enhver Skole, hvor den indføres, for at afløse den deelte Skoletid, som et Prognosticon ved Bedømmelsen af, hvorvidt den efter al Sandsynlighed vil lykkes eller mislykkes: „at, hvor Interesse for Undervisningen er vakt, og hvor Aanden, som medbringes fra Skolen, af sig selv kalder til Flid, der er det vist nok gavnligt for Eleven, at have

en samlet Tid til Selvarbeide;" „hvor Flidsaand herster blandt Disciplene, der er det utvivlsomt, at den udvidede Arbeidstid giver Anledning til den omhyggeligere Studering, hvis ædleste og bedste Frugter ere de, som, uden strax at falde i Øinene, langsomt men sikkert modnes."

Ved Meddelelsen af hvilke Ytringer jeg anbefalede den med tilfredsstillende Udfald prøvede Indretning af den samlede Formiddags-Underviisningstid til at stadfæstes til Vedblivelse fremdeles, og modtog under 30 Oct. 1841 den Kongl. Directions Resolution af saadant Indhold, at Directionen, i Følge de i denne min Indberetning meddeelte Resultater af min og mine Medlæreres Dom angaaende Udfaldet af den i Metropolitanskolen, i Henhold til Directionens Skrivelse af 29 Dec. 1840, anstillede Prøve med at henlægge Underviisningen uden Afbrydelse til Formiddag 9—3 istedetfor, som forhen, Form. 9—1 og Eft. 3—5, vel ikke kunde andet end anse det rigtigst, at bemældte Indretning fremdeles vedbliver, dog, med Hensyn til Sagens Vigtighed og til det, at Nogle af Lærerne havde fundet det betænkeligt, allerede nu at fælde en afgjørende Dom, foreløbigen kun for det da begyndte Skoleaar, efter hvis Forløb Directionen vilde see min yderligere Indberetning og Erklæring i Møde.

Under disse Forhandlinger og under Begyndelsen af denne ved Metropolitanskolen anstillede Prøve af Sagen vandt den, om ogsaa kun lidet, dog noget, større Terrain, i det Professor M. Nielsen, Bestyrer af Borgerdydsskolen i Kjøbenhavn, ligeledes indførte den samlede Skoletid ved sit Institut, og Dr. Rector Flemmer, efter interimistisk at have faaet Underviisningstiden i sin Skoles to øverste Classer indskrænket til 5 Timer dagligen, til samme Tid med Directionens Samtykke indførte den der først foreløbigen for disse 2 Classer alene, indtil det maatte vise sig, „at vedkommende Forældre,

hvis Samvirken med Skolen her var en nødvendig Betingelse for et heldigt Udfald, vare blevne gunstigt eller i det mindste ei ugunstigt stemte for denne Forandring," og dernæst ½ Aar derefter ogsaa for Skolens øvrige, de lavere, Classer, alt dog, ligesom ved Metropolitanskolen, for det Første kun interimistisk. [8]) Dog maa jeg, i det jeg her har omtalet det noget større Terrain, som til ommældte Tid kunde synes vundet ved den samlede Skoletids Indførelse ogsaa i „Borgerdydsskolen i Kjøbenhavn" af Prof. Nielsen, beklage, at dette større Terrain i Henseende til dette Institut ikke er tilgavns, men kun tilsyneladende, vundet, da det ikke var i Følge Overtydning eller forudfattet Formodning om „Gavnligheden af denne Indretning", at denne brave Mand indførte den samlede Skoletid i sit Institut, men „at han havde gjort dette Skridt, da Undervisningen ogsaa i Metropolitanskolen var forandret til sammenhængende Formiddagstimer, og da der desaarsag vaktes hos ham en paa de sidste Aars Erfaring grundet Frygt for, at det for Forældre og en Skole, der blandt de flere lærde Skoler i samme Bye stod ene med den i Formiddags- og Eftermiddags-Timer deelte Skoletid, som Moden i Ungdommens Øine satte efter samlet Skoletid, ikke vilde blive mueligt at vække og vedligeholde den hos Disciplene for deres Dannelse nødvendige Arbeidslyst og Arbeidskraft, men at en Tilstand skulde indtræde, der var værre end Døden selv. Modstand havde indtil den Tid været Pligt; da var den, naar Skolen skulde haabe at udrette noget, bleven umuelig, og da havde enhver (hans) Betænkelighed ved samlede

[8]) Rector Flemmers Program for 1841, S. 5—6, hvortil jeg ogsaa tillader mig at henvise angaaende det „Misgreb, om Nogen af den Disciplene forundte Lettelse vilde tage Anledning til betydeligt at forøge deres Arbeide, ved at forsætte dem en heel Deel skriftlige Opgaver at udarbeide hjemme." cf. Prof. Nielsens Program 1841. S. 67.

Skoletimer maattet vige for Disciplenes forudseelige langsomme Død i en Skole, som i sin Modstand hverken havde den offentlige Skoles Autoritet, eller selv var i Besiddelse af Orpheus's- eller Amphions Lyra." Prof. Nielsen havde, mælder han, meddeelt Disciplenes Forældre sin Frygt og et foreløbigt Forslag til Forandring, med kun 5 Undervisningstimer om Dagen; de fleste af de Mænd, som havde erklæret sig herover, havde bifaldet hans Forslag; kun faa havde foretrukket at vedblive med deelt Skoletid; ikkun to havde ubetinget priist (tilraadet at indføre) de samlede Timer (den samlede Skoletid. [9]) Jeg skal siden komme til at yttre mig nærmere om den Characteer, som udtaler sig af denne, hvad jeg skal kalde den, Udladelse om eller aldeles Misbilligelse af den samlede Skoletid, i det han dog beslutter sig til dens Anvendelse.

Saaledes omtrent stod den samlede Skoletids Sag i Skoleaaret 1841 til 1842. Vor Skole har tilbragt den hidtil forløbne Deel af det tredie Aar under denne Indretning med samme Tilfredshed som de foregaaende; vi nærme os til Udløbet af dette Skoleaar med samme Mening saavel om Gavnligheden af denne Indretning for Skolens Ungdom i intellectuel Henseende som om dens Uskadelighed for den i physisk og psychisk Henseende; og jeg har ingen Anledning til at drage i Tvivl, at jeg i Sandhedens Medfør vil, ved Skoleaarets Ende, finde Stof tilfulde til at gjøre til den Kgl. Direction en ligesaa tilfredsstillende Beretning om dens Resultater i dette Skoleaar som i de forrige. Vi ville see, hvad det indeværende Aar, 1843, har bragt med sig udenfor Skolen for eller imod den samlede Skoletid.

Rector ved Vordingborg lærde Skole Dr. Lange har under 27 Febr. d. A. i et Inserat i Bladet "Fædrelandet"

---

[9]) Prof. Nielsens Program for 1841. S. 65.

under Overskrift: „om samlet Skoletid" [10]) erklæret sig for en saakaldet Modification af denne Indretning eller en modificeret samlet Skoletid, til hvis Indførelse i bemældte Skole han da stod i Begreb med at ville begjære den Kgl. Directions Indvilligelse. Denne Modification er i et kort Omrids med Forfatterens egne Ord omtrent følgende, at den samlede Skoletid af Rector Lange skulde indføres alene for Disciplene i Skolens øverste Classe, „hvilken Classes Discipel han i Almindelighed alene anseer for modne til at benytte samlet Arbeidstid," i hvilken Henseende han i denne Anledning yttrer „at gaae ud fra den Overbeviisning, at samlet Arbeidstid – paa Skolen og hjemme, – thi det ene kan ikke gives uden det andet – er et Gode, naar det tildeles i et passende Maal, og kun til dem, som have legemlig og aandelig Modenhed til at bruge den. Som Maximum af samlet Skoletid antager han 6 Timer dagligen (men ogsaa som minimum), der dog hvergang skulde overskjæres i to ulige Dele ved Indskydelse mellem den fjerde og femte Læsetime af en syvende Time, der to Gange ugentligen anvendtes til Gymnastik, to Gange til Sang, og endelig to Gange stilledes til Disciplens frie Disposition, saaledes at det dog aldrig tillodes ham i disse Timer at hensidde i Classen; og desuden skulde imellem første og anden og imellem anden og tredie Læsetime 5 Minutter, imellem tredie og fjerde 10 Minutter, endelig imellem femte og sjette 5 Minutter, altsaa i alt 25 Minutter dagligen gives Disciplen til Recreation." Hvad angaaer de 2 Timer, som saaledes af Rector Lange i den 7de Time dagligen foreslaaes stillede til Disciplenes frie Raadighed, da mener jeg, at det vilde være hensigtsmessigere, at dele disse 2 Timer som Tillæg til den gymnastiske og Sang-Undervisningen, som derved

[10]) Fædrelandet Nr. 1177, 1843, S. 9450—52.

vilde faae hver 3 Timer ugentligen, en Anvendelse, som vilde være saa meget tjenligere, hvor denne Overskjærelse af den øvrige Underviisning, ved samlet Skoletids Gjennemførelse i sin Almindelighed, gjordes gjældende for en Skoles Classer tilhobe.

Vi have i det Foregaaende seet, at det ogsaa tildeels var med et Slags saadan Modification at Rector Flemmer begyndte Indførelsen af samlet Skoletid ved Frederiksborg lærde Skole, dog med den Forskjel, at Dr. Flemmer indførte den for de to øverste Classer i Skolen, den halve Skole, og, naar han ikke strax indførte den ogsaa for de to lavere Classer, da skede dette ikke, fordi han „satte nogen Mistillid til de Skolemænds [11]) Erfaring om dens Gavnlighed for deres Skoler, hvor denne Indretning havde bestaaet i flere Aar, uden at man der havde følt nogen Ulempe af den, ikke engang i de lavere Classer, hvor der dog snarest kunde være nogen Grund til at befrygte, at Disciplene deels vilde blive lidt slove i Slutningstimerne, deels ikke rettelig forstaae at bruge den lange Eftermiddag, men fordi han ansaae det for gavnligt, at vedkommende Forældre maatte først blive gunstigt stemte for denne Forandring, naar de i nogen Tid saae den indført i de høiere Classer, og der enten bære gode Frugter eller dog ikke bevirke følelige Ulemper." [12]) Rector Flemmer indførte den ½ Aar derefter ogsaa for de lavere Classer og som en almindelig Indretning for hele Skolen. Hos Rector Lange, der indførte den kun for ¼ af Skolen, var Ikke-Indførelsen af den samlede Skoletid ogsaa i de lavere, de øvrige ¾, Classer grundet i en bestemt Mening om, at dens Indførelse der vilde være mislig, ikke vilde være et Gode, altsaa

[11]) Krarup, B. A. Borgen og Marlboe.

[12]) See ovenfor S. 14. cf. Flemmers Progr. 1841, S. 5.

et Onde,[13]) saa at han, ved denne Anskuelse af Sagen, skjøndt han ikke nægter, „at Ideen om samlet Skoletid indeholder noget Godt og Fornuftigt, som han, ved at indføre den i sin Skoles *øverste Classe, vil benytte,*" *maa betragtes* som fremtrædende mere i Ugunst end i Gunst af den samlede Skoletid. Hvilket tilkjendegiver sig endnu tydeligere, i det han, som vi i det Følgende ville faae at see, ligefrem erklærer, „saavidt Talen maatte være om en Gjennemførelse af samlet Skoletid i dens hele Almindelighed, (gjennem alle Skolens Classer) at underskrive alle de af Mag. Rector Ingerslev i hans energiske Protest mod den samlede Skoletid fremførte Indvendinger og Betænkeligheder."

Om denne her saakaldte „energiske" Protest, som er fremkommet ligeledes i „Fædrelandet,"[14]) under Overskrift: „om den i adskillige Skoler indførte Henlæggelse af den hele Skoletid til omtrent 6 umiddelbart paa hinanden følgende Formiddagstimer," dat. Viborg, d. 30 Jan. 1813, er det, vi nu skulle tale. Dog troer jeg for de Læseres Skyld, som ei forud maatte have gjort nærmere Bekjendtskab med sidstmældte Inserat i „Fædrelandet," denne *Materie angaaende, foreløbigen* og strax at burde bemærke, at denne Opposition imod den samlede Skoletid af Rector Ingerslev deels blot underkaster de gamle Indvendinger, som fra Begyndelsen af og strax bleve gjorte imod denne Sag, en ny Drøftelse, deels, naar jeg undtager den ene Punct, hvori han yttrer sin Mening, som ogsaa er en gammel Mening, om den formeentlige store Skadelighed „af den lange Tid, i hvilken Disciplene maae sidde

---

[13]) Om de ydre Ulemper, som ville være forbundne med Udførelsen af samlet Skoletid for een Deel af en lærd Skole og ei for den anden Deel, har jeg ovenfor yttret mig, S. 6

[14]) Fædrel. Nr. 1155, S. 9269—9274.

paa Skolen, deres Stillesidden der i 6, stundom 7, Timer efter hinanden," hvorom han vistnok yttrer sig, som vi siden ville komme til at see, i temmelig stærke Udtryk, heelt igjennem udtaler sig i det roelige Sprog, som egner sig for Sandhedens Undersøgelse. Men jeg opsætter at omtale denne Punct, baade fordi den er den sidste Deel af Rector Ingerslevs Afhandling og den vigtigste og meest effectgjørende Deel af Samme, og synes af ham selv at være omhandlet med en vis Forkjærlighed, til Slutningen af disse mine Bemærkninger i Anledning deraf. Jeg troer ligeledes, for ei at blive vidtløftigere i denne Materie, end jeg anseer det for aldeles nødvendigt for min Hensigt, (at give et nogenlunde fuldstændigt Overblik over denne Materie, saavidt dens Behandling i vor Litteratur er blevet mig bekjendt), at kunne forbigaae i denne Anledning at omtale saadanne Motiver i denne Sag, som jeg anseer for at være uvæsentlige og altfor smaalige, til at de skulde kunne komme i nogen Betragtning ved saa vigtig en Sags Afgjørelse, som den samlede Skoletid er og maa erkjendes at være. Jeg mener saadanne Spørgsmaal, som, om det maatte synes nogle vedkommende Forældre, at deres Sønner ved denne Forandring vilde faae for megen Fritid, der kunde falde Nogle til Besvær, som hellere maatte see Skolen paatage sig og bære Byrden af Opsynet med deres Børn, — om Disciple, som have lang Skolevei, kunde ved den ene eller den anden Indretning hindres fra at nyde deres Middagsmad i Roe, eller vedkommende Forældre ved Forandringen foranlediges til at gjøre Forandring i deres Middags-Spisetid, for at deres Børn ved Bordet kunde slutte sig til deres Familier, eller overhovedet „om den hele Indretning af samlet Skoletid skulde synes at staae i saadan Strid med den hele Levemaade i Provindsstæderne, at den for deres Vedkommende virkeligen maatte have i denne Henseende

næsten Alt imod sig," o. a. d. Jeg mener, at, ligesom i Hovedstaden mange Forældre, som, medens deres Børn vare ganske smaae, om Sommeren laae paa Landet, siden, naar deres Børn naaede den Alder, at de skulde besøge Skolen, ikke toge i Betænkning at gjøre saadan Forandring i deres Levemaade om Sommeren, at de indskrænkede deres Sommeropholdt paa Landet til Løverdag-Eftermiddag og Søndagen, og endnu mindre kunde falde paa at føle sig besværede derved, om de skulde for deres skolebesøgende Børns Skyld udsætte og forandre deres Middagstid, Provindsstadernes Beboere saaledes ogsaa gjerne kunde finde sig i nogen Forandring i deres Middagstid og Middagsspvn, dersom Indretningen af den samlede Skoletid skulde for dem medføre saadan Nødvendighed.

Jeg gaaer derfor, uden nærmere at berøre disse smaaligere, næsten alt for hunslige, Anliggender, som Dele af denne Sags Betragtning, over til det, som er vigtigere og som er Hovedsagen i Rector Ingerslevs Opposition imod den samlede Skoletid, hvilket jeg troer at kunne henføre til følgende trende Puncter.

Den første af disse tre vigtigere Indvendinger, som indeholdes i denne Opposition, er den, „at Skolens Lærere ved at undervise i 4 til 5 Timer efter hverandre maae i de sidste Timer tabe noget i deres Undervisnings Liv og Friskhed". Dette er en Paastand, som unægteligen maa erkjendes i Almindelighed at være sand og rigtig; og Sandheden i saadan Henseende bør jo bedømmes efter det, som er det Almindelige, ei efter Undtagelserne. Om ogsaa enkelt Lærer og den yngre Mand, uden at føle sig afkræftet ved saadan Anstrengelse, kan undervise 4 til 5 Timer efter hverandre i Følge, er dette noget, som der ei kan gjøres Regning paa i Almindelighed, og jeg holder for, at det, naar en Lærer i 2, holt 3, Timer

har underviist med Liv og Kraft, og saaledes, at han ei alene selv har talet med saadan Fynd, som er fornøden for at holde Disciplene i Aande og tilbørlig Opmærksomhed, men ogsaa uafladeligen holdt dem til at tale og svare saa høit og lydeligt, som de altid bør tale og svare, for at blive forstaaelige baade for Lærer og Meddisciple, og naar han i al denne Tid tillige har havt at gjøre med at holde saadan Orden i sin Classe, at Disciplene ei ved Uvaner af nogetsomhelst Slags, som gjøre Brud paa den nødvendige Stilhed og Rolighed, og som især i de lavere Classer paa en Sindet fortrædigende Maade gjøre sig gjældende, forstyrre Undervisningen, vil høre til de store Sjeldenheder, at en Lærer ei i en fjerde Undervisningstime, ja vel stundom i en tredie, skulde føle sig træt og have tabt noget af det Liv, som bør og maa besjele Undervisningen, naar den skal fortjene at kaldes rigtigen god. Men her er jo ogsaa Raad imod Uraad, og Rector Ingerslev angiver jo selv Raadet, naar han siger: „dersom man gav Lærerne „Mellemtimer" da vilde dette Onde være afhjulpet". Ja, vist nok ville, som Rector J. med Henvisning til Dr. Flemmers Program 1842, S. 55, bemærker, Lærerne af Grunde, som en Rector vel kunde ønske at rette sig noget efter, ei gjerne have Mellemtimer; men enhver brav og fornuftig Lærer føier sig uden Vanskelighed efter Omstændighederne, og jeg troer at vide, at Rector Dr. Flemmer uden Vanskelighed har kunnet sætte denne Regel igjennem og strengt overholde denne Orden ved Frederiksborg Skole. Det i Almindelighed reglementerede Time-Antal for Lærerne ved de lærde Skoler er jo omtrent 24 Timer ugentligen, $\frac{1}{6}$ deraf 4 Timer dagligen, hvoraf den fjerde daglige Time for enhver Lærer uden Ubilligbed maa kunne være at tillægge ham efter en Mellemtime, eller i alt Fald efter den Gymnastik- eller Sang-Undervisningstime, der saa aldeles rigtigt baade er,

saavidt jeg veed, fra Begyndelsen af den samlede Skoletids Indførelse i „Borgerdydskolen i Kjøbenhavn", af Prof. Nielsen regelmessigen lagt ind imellem den øvrige Undervisningstid [15]), og saaledes, som vi ovenfor have seet, er foreslaaet af Rector Lange for Vordingborg lærde Skole, og som deels allevegne maatte, hvor ei særdeles Omstændigheder [16]) skulde være til Hinder derfor, ønskes fulgt ved Affattelsen af Lectionsschemaet, deels kunde ved den Kgl. Directions Myndighed, ved de aarlige Lectionsschemaers Approbation, anordnes fulgt som Regel. Jeg skulde imidlertid troe, at der kunde være Grund til at foreslaae, at den ommældte Overskjærelse af Undervisningstidens daglige 6 Timer, ved samlet Skoletid, ved den for Gymnastik- og Sangunderviisningen reglementerede 7de Time dagligen, maatte, hvor den indføres, finde Sted efter den tredie daglige Undervisningstime, (ei, som Hr. Rector Lange foreslaaer, efter den fjerde) altsaa imellem den tredie og fjerde Time, ogsaa af den Grund, at det saaledes aldrig kunde blive Tilfældet, at nogen Lærer vilde komme til at undervise i flere end i det høieste tre paa hverandre umiddelbart følgende Timer a Gangen. Og er der saaledes i Henseende til denne første Punct af Rector Ingerslevs de tre vigtigere Indvendinger imod samlet Skoletid ei alene Raad imod Uraad, men

---

[15]) Prof. Nielsens Prog. 1841, S. 66.

[16]) Ved Metropolitanskolen har denne i sig selv i Almindelighed anbefalelsesværdige Overskjæring af den samlede Skoletid hidtil ei kunnet komme til Anvendelse. Skolens Talrighed i Discipel-Antal (100), Disses Forbeling i Partier baade i Gymnastik og Sang, (hvortil bruges 10 Timer ugentligen) endeligen den lange Vei fra Skolen til Svømmestedet (Gammelholm), hvortil medgaaer hver Gang ½ Time, gjør det her vanskeligt at faae denne Gjennemsnits-Time indrettet.

selv gode Raad ere her ei dyre; og det vil, at jeg skal bruge Rector Langes Ord i Slutningen af hans ovenomtalte Inserat i „Fædrelandet", S. 9452, „hvad Hensynet til den rette Oeconomie med Lærernes Kræfter angaaer, ved denne Begrændsning af Skoletidens Samling, ikke være vanskeligt, at ordne Læsetimerne saaledes, at ingen Lærer faaer flere Timer efter hverandre, end han med Kraft kan bestride".

Den anden og næste af Rector Ingerslevs her fremsatte Oppositions vigtigere Puncter angaaer den af den samlede Skoletids Forsvarere i Særdeleshed fremhævede og urgerede Grund for bemældte Indretning, paa hvilken de alle som een lægge fortrinlig Vægt, og som Rector Ingerslev selv erkjender at maatte være aldeles væsentlig, den Grund "at der i den sammenhængende Arbeidstid, som Disciplene derved erholde, er ganske anderledes Forslag end i den deelte, de ved deelt Skoletid have, at de derfor bedre og dog lettere kunne fuldende deres Arbeide ved hiin end ved denne", at deres Selvvirksomhed saaledes ved mindre Anstrengelse forøges, og at de derved vinde mere Tid baade som Fritid og som Arbeidstid. Det er mærkeligt, at selv denne saa indlysende, ellers saa eenstemmigen anerkjendte, Grunds Sandhed og Forestillingen om, „at der i en sammenhængende Arbeidstid kan udrettes Mere end i en deelt Arbeidstid", af ham betvivles. Jeg vil ikke tale om, hvorledes Hr. Rector Ingerslev her saa ganske overseer det store Gode ved samlet Arbeidstid, at Disciplen ved den lærer, for at jeg skal bruge Cand. Bohrs Ord herom (Fædrel. No. 1167, første Side), at lægge en Plan for Anvendelsen af sin Arbeidstid, og just derved, at han har et større Affinit af den til sin frie Raadighed, kan skaffe sig et Slags Øvelse i med selvstændig, roelig og uafbrudt Virksomhed at bevæge sig indenfor visse Grændser

og at beherske sin Tid, – at han, som Rector Lange udtrykker sig herom (Fædrel. 1177, S. 9450), ved sin hele Individualitet og ved sin naturlige Trang til Frihed og Adspredelse, kan lære at finde sig tilrette ligeoverfor en given Flerhed af heterogene Arbeider. Men det hele Raisonnement, hvorved Rector Ingerslev, efter at have bemærket, hvad ingen nægter, „at der gives mange, især Børn og unge Mennesker, som ei kunne, uden at trættes, uden at behøve Afvexling og Hvile, sysle med Aandsarbeide 4 til 5 Timer efter hverandre„, søger at bevise, „at en Discipel lettere vil fuldende det samme Arbeide (d. e. lære de samme Lectier) i 2 og 2 Timer, med noget Mellemrum, end i 4 sammenhængende Timer", – at der udfordres hos ham større Anstrengelse af Aandskræfter, for (ved samlet Arbeidstid) at lære 5 Lectier saaledes, at han paa een Gang skal kunne gjøre Rede for dem, paa een Gang kunne dem, end naar han skal (kan) gjøre Rede for dem til to forskjellige Tider, fordi, i første Tilfælde, det Hele skal læres og fastholdes paa een Gang, i dette (i sidste Tilfælde) derimod Sjelen kan lade de Pensa, for hvilke der allerede er gjort Rede, falde (hvilket Rector J., i en Note hertil, bemærker, ikke at være det Samme, som at glemme [17]), og derimod concentrere sin Virksomhed paa det Tilbagestaaende", dette hele Raisonnement, siger jeg, synes at have for Øie blot en Udenadslæren, vunden alene ved Hukommelsen, en Lectielæren, vunden uden Tænkningens og Forstandens Deelagtighed, beregnet alene paa, til et vist Klokkeslet, at give det saaledes formeentligen Lærte fra sig, at opremse det, uden Tanke om at tilegne sig det

[17]) Hvad betyder da dette falde? det maa da vel være en saadan Sjelens Tilstand, hvori det formeentligen Lærte hverken huskes eller glemmes, hvori det svæver for Sjelen som i et Slags Halvmørke, en Tilstand, der dog ei er synderligen priisværdig.

for en længere Tid, end den, hvorpaa er gjort Regning. Jeg kan dog ikke troe, „at den Nøiagtighed, som vore Skolers hele nuværende Indretning og Forhold gjøre til en Hovedfordring“[18]), skulde bestaae i noget Saadant. Den sande og rette Læren bekymrer sig ikke om, hvor lang Tid der forløber imellem Disciplens Arbeidstid, hvori han forbereder sig, og Lærerens Examinationstid, da han skal gjøre Rede for det Lærte[19]). Det kan ikke nægtes, at der gaaer mere

---

[18]) Cfr. Fædrel. No. 1155, S. 9368.

[19]) Det er en ganske interessant Anecdote, characteriserende dette Slags Ubenadslæren, som Thiersch i sin bekjendte Bog: "Ueber gelehrte Schulen, München 1826, (1 B., 3 Abthl. S. 286)" fortæller, for at characterisere Usselheden af denne Lectielæren, "der", som han siger, "alligevel kun alt for ofte er Skolens Diemed og det Maal, hvormed der af- og tilmaales den".

"En nu afdød Lærer ved Studieanstalten her, en Mand af stor Lærdom og mange Kundskaber, men som Andre en Slave af den sædvanlige Læremaade, havde foredraget almindelig Historie og ved Slutningen af sit Foredrag efter gammel Skik tilsagt en Examen, for at komme efter, om hans Tilhørere nu havde lært Historie. Den dertil flere Uger i Forveien fastsatte Dag kom; Tilhørerne havde, som sædvanligt, flere Gange gjennemgaaet eller, som det her heder, **indstuderet** deres Hefter; men der var kommen deres Lærer en Hindring i Veien, og ved Forelæsningens Ende, istedet for at anstille den Examen, som de unge Mennesker havde belavet sig paa, tilkjendegav ham dem, at han var nødsaget til at udsætte den i otte Dage. Herpaa udbredte sig blandt den forundrede Mængde en almindelig Bevægelse, hvortil endeligen Een af dem, som havde mere Mod end de øvrige, i det han reiste sig op, udtalede Aarsagen, sigende: "Ja men, Hr. Professor! saa længe kunne vi ikke huske det".

Dette Bevis for, hvorledes ogsaa andre Skolemænd, og det berømte lærde Mænd, dele min Foragt for denne daarlige Lectielæsen, kan jeg ikke bare mig for at forstærke ved følgende Anekdote om vor berømte Rector, Professor **Worm** i Horsens, hvilken Anekdote er mig meddeelt af een af denne Mands Disciple saaledes.

Tid med for den Discipel, som lærer ved Forstanden og Tænkningen, end for den, som lærer alene ved Hukommelsen; men det Mere af Tid, som gaaer, i Forstningen, med for hiin, er ingenlunde tabt; det er en Capital, som i Tiden betaler sig med Rente og Rentes Rente ved den Aandens Uddannelse, som den skjænker Disciplen, og som siden saa rigeligen lønner sig, i det den letter ham ethvert Arbeide, han gaaer i Møde med at lære, idet den giver ham Lyst og Mod til at tage fat derpaa, giver ham Kræfter til at trænge sig ind i det, og at gjøre sig til Herre over det, som sin rette Eiendom, der ei svigter ham, naar Tiden, ventet eller ikke ventet, kommer, da han skal bruge sin paa denne Maade erhvervede Eiendom.

Saare rigtigt bemærker derfor ogsaa Cand. Bohr i sin Kritik over denne, Rector Ingerslevs, Opposition imod den samlede Skoletid, som han, under 24 Febr. d. A., under Overskrift: „I Anledning af Rector Ingerlevs Artikel i Fædrelandet Nr. 1155, o. s. v." har nedlagt i Fædrel. Nr. 1167, S. 9365—70, at, naar Rector J. anklager den samlede Arbeidstid som skadelig, „fordi der udfordres en større Anstrængelse af Aandskræfter til, at Sjelen i en given Tid skal kunne (S. 9369) tilegne sig med Sikkerhed noget Vist, for at lære 5 Lectier saaledes, at der paa een Gang skal gjøres Rede for dem, end naar der kan gjøres Rede for dem til 2 for-

---

Professor, Rector Ole Worm pleiede, naar een eller anden Discipel, som ikke svarede godt, undskyldte sig med, „at han havde læst saa meget paa denne Lectie, og at han kunde den, da han var hjemme" at yttre sig saaledes: „Klodrian! det er med dig, som med Bondedrengen, der kom løbende til sin Skolemester og raabte: „aa Skolemester! hør mæ nu i mi Leis, imens a kan en!"

ſkjellige Tider," da ligger netop deri en Erkjendelse af den ſamlede Arbeidstids Fortrin for den deelte. „Thi," ſiger han, og jeg tager ikke i Betænkning her at anføre hans Argumentation med hans egne Ord, ſaa meget mindre, ſom den er nedlagt i et Blad, der ikke kan gjøre Regning paa at være i enhver Skolemands Haand — „at lære en Lexie, bør ikke blot tages i en extenſiv Forſtand om den Fremgangsmaade, der ved Hukommelſen tilegner ſig et viſt Stof, men ogſaa i intenſiv; den egentlige Læren af en Lexie bør være en Tilegnelſe af Lexien; det Lærte maa blive til Kjød og Blod, maa fuldeligt gaae over i Diſciplens Sjel og ſlutte ſig, ſom noget Eensartet, til det allerede Modtagne. Diſciplens Bevidſthed om, at han paa een Gang har et ſtørre Antal Lexier at lære, at han ſkal gjøre fuldſtændigt og nøiagtigt Rede derfor, uagtet et længere Tidsrum ligger imellem Forberedelſen og Overhøringen, vil ſaaledes være ham en Anviisning til at forberede ſig paa den rette Maade, vil banlyſe den tumultuariſke Løsning, hvilken Rector J. ſelv omtaler ſom ſaa ſkadelig. Betydningen af den ſamlede Arbeidstid vil for Drengen ikke ligge deri, at han har en ſamlet Tid til at lære ſine flere Lexier i, men deri, at han faaer Tid til at ſamle ſig i ſin Fritid og har vundet en ſtørre aandelig Roe." [20]) Og ligeſaa rigtigt viſer Cand. Bohr det Ugrundede i den ogſaa af Andre yttrede Frygt for Skadeligheden af den ſamlede Arbeidstid om Eftermiddagen, ſom medførende en unaturlig og alt for ſtor Anſtrengelſe for Ungdommen, ved at bemærke, „at det jo ikke er nødvendigt, at Diſciplen, fordi han har en ſamlet Fritid at arbeide i, derfor i denne Fritid uafbrudt ſkal beſkjeftige ſig med Forberedelſe til Skolen; han kan jo efter eget Skjøn afvexle med ſin Beſkjeftigelſe i denne Retning eller indſkyde en Forfriſkningstime derimellem, – at, om ogſaa denne

[20]) S. 9367.

forberedelse uafbrudt fortsattes, selve Afverlingen af Læregjentandene dog vilde være en Forfriskning, og at i alt Fald denne Forberedelse om Eftermiddagen vilde henvise denne Beskjeftigelse til in rette Tid, og saaledes forebygge for stor Anstrengelse. I øvrigt har den her omhandlede Aandens Anstrengelse, for at lære Mere paa eengang, og at lære det tilgavns, ved Tænkningen og Forstanden, i Modsætning til at lære det Samme stykkevis, ved Hukommelsen alene, og at overhøres veri stykkevis, af Rector J. paaklaget som skadelig, intet at gjøre med den Lorinsenske Sag eller Strid, der angik noget ganske Andet, nemlig vor Tids Megetviderie i og for sig selv, den Polyhistorie, som vist nok paa en meget betænkelig Maade characteriserer Tiden i vore Dage. Den Aandens Anstrengelse, som udfordres for ved Tænkningen at forstaae en Ting tilgavns, er en uskadelig Anstrengelse, en aldeles ueftergivelig Fordring til Enhver, som vil give sig af med Studeringer, hvortil Ingen, invita Minerva, bør opmuntres, Ingen, om det var mueligt, burde tilstedes Adgang. Og Rector Js. Advarsel paa dette Sted, „om at være forsigtig med enhver Foranstaltning, hvorved dette Onde forøges istedenfor at afhjælpes," er her aldeles uretteligen og uden Føie anbragt.

Vi komme nu til den tredie og sidste af den Ingerslevske Oppositions vigtigere Indvendinger, den Betænkelighed, som enhver forstandig og besindig Mand nødvendigen har maattet gjøre sig, og som enhver saadan Mand længe og tidt og ofte har gjort sig, førend han besluttede i Underviisningstiden at indføre en Forandring som den samlede Skoletid, nemlig, om en saa lang, saakaldet uafbrudt, Underviisningstid maatte være Skoleungdommen tjenlig, eller om ei en Stillesidden i 5 til 6 paa hverandre umiddelbart følgende Timer, og det under fortsat Beskjeftigelse med aandeligt Arbeide, hvist rimeligen maatte antages at ville blive svækkende og ødelæggende

for Ungdommens Sundhed baade paa Sjel og Legeme. Ja det er denne Betænkelighed, som saa længe afholdt tænkende Mænd, der dog snart maatte faae Øinene op for de mange gode Sider, der tale for denne Indretning, fra at skride til dens Indførelse, ja holdt dem i flere Aar fra at gjøre dette alvorlige Skridt. Det saaer ved Rector Ingerslevs Maade her at fremtræde paa imod denne Indretning, næsten Udseende af, og vil vist nok af mange „Fædrelandets" Læsere, der ei kjende videre til Sagen, være forstaaet saaledes, som om Rector J. var den første og eneste, der havde betænkt Sagen i denne Retning; og det er neppe saa langt fra at kunne ansees for en Grovhed, naar han ganske ligefrem sigter dem, som have indført denne Indretning i deres Skoler, for at have gjort dette Skridt, „uden først at have underkastet denne Foranstaltning den omhyggeligste Prøvelse." [21]) Jeg kjender ei de Stadier, under hvilke den samlede Skoletid, som Gjenstand for Drøftelse og Overveielse, er skredet frem og har udviklet sig i det Krarupske (April 1836), Mariboeske (Febr. 1837) og v. Westenske (August 1838) Institut; men jeg tvivler ikke paa, at den ogsaa der er gaaet sin Gang frem med behørig Besindighed. At den har udviklet sig og er skredet frem under roelig og besindig Overveielse i de lærde Skoler, hvor den efterhaanden er bleven indført, er, troer jeg, nokfom bekjendt af Skoleprogrammer og paa anden Maade. Kan det vel omtvivles, at der, naar det gjælder om at bestride en saa vigtig Indretning og Forandring i Undervisningstiden, og at modarbeide dens videre Indførelse, ligesaa vel kræves roelig og besindig Overveielse, som, naar det gjælder om at arbeide for dens Indførelse? Mon den, hvis Raisonnement blot er baseret paa aprioriske Grunde,

[31]) S. 9273, Lin. 3 fra Enden, l. c.

og som, støttende sig paa disse, aldrig prøvede at indføre den samlede Skoletid, om ogsaa kun for at iagttage dens Resultater, har mere Erfaring at bygge paa, som Opponent nød den, end den, som, efter omhyggelig Overveielse og i redelig Hensigt har indført den, i det mindste for at prøve den, og med samvittighedsfuld Opmærksomhed giver Agt paa dens Resultater, og, ledet af denne Agtpaagivenhed, anvender saadanne Hjælpemidler og Forsigtighedsregler, som oprigtig og fri Bedømmelse af Omstændighederne giver Anledning til? [22])

Saaledes udtaler Rector J.'s særdeles Betænkelighed ved denne Indretning sig. „Jeg vil, indtil jeg af Sagkyndige faaer en motiveret Erklæring om det Modsatte, stedse anfee samme (den samlede Skoletid) for at ville have en fordærvelig Indflydelse paa Ungdommens og derved paa de kommende Slægters Sundhed, for at ville virke enerverende og svækkende paa samme." [23])

Vi have her en Erklæring af Rector J., som Læseren, i hvor imponerende end det Sprog er, hvori den udtaler sig, og hvor meget end det den i „Fædrelandet" Nr. 1177 tillagte Prædicat af en energisk Protest kan virke i Faveur af den, kan, da den dog ei er andet end enkelt Mands subjective Mening, tage sig meget let. Det var en lignende Subjectivitet, lignende Overspændthed i Forestillingen om denne Indretnings Skadelighed paa de kommende Slægter, der udtalte sig i Prof. M. Nielsens Yttringer i hans Program 1841, S. 65 og 71; men Sagen blev der slet ikke Gjenstand for nogen Drøftelse af Motiverne. Rector J. vil have en motiveret Erklæring af Sagkyndige om samlet Skole-

[22]) See l. c. S. 9274. L. 1—3.
[23]) I. c. S. 9273. L. 1—6.

tids Uskadelighed; førend han faaer denne, vil han ei forlade sin Mening om dens fordærvelige Indflydelse paa Ungdommen baade af den nuværende Slægt og de kommende Slægter. Ogsaa jeg vilde have en saadan (og det en, saavidt mueligt, tilstrækkeligen) motiveret Erklæring af Sagkyndige, førend jeg skred til at foranledige den samlede Skoletid indført i Metropolitanskolen; og jeg fik den, som jeg i det Foregaaende har bemærket; thi jeg søgte den ad de Veie, paa hvilke dens Erholdelse var muelig, af dem, jeg da anſaae og endnu anseer for de rette Sagkyndige, af Skolemænd, i hvis Institutter denne Indretning i flere Aar havde været indført, prøvet og med Opmærksomhed paaagtet i sine Virkninger. Rector J. søger den Erklæring, han gjør til en Betingelse for en Forandring i sin Mening om denne Indretning, ad ganske andre Veie. „Han vil have en motiveret Erklæring i denne Sag efter det Resultat, hvortil en omhyggelig Drøftelse af den ved et tilstrækkeligt Antal af Mænd, som ere competente til at dømme derom, maatte føre". Altsammen meget ubestemte Fordringer. Thi hvad er for Rector J. en motiveret Erklæring? Hvad en omhyggelig Drøftelse af Sagen? Hvad er i hans Øine i numerisk Forstand det tilstrækkelige Antal Mænd? og hvilke de Mænd, han vil erkjende for competente Dommere i Sagen? Skolemænd, (som jeg ikke nægter at anſee for de competenteste Dommere, baade fordi de maae antages at have en umiskjendelig Interesse for Sagen, og fordi de have af alle den største og bedste Leilighed til at iagttage denne Indretnings Resultater) synes han ikke just at være gunstigst stemt imod i denne Sags Bedømmelse. I Henseende til hvad han yttrer at have været medvirkende Beveggrund for ham til at bringe denne Sag paa Bane, „ogsaa at ville henvende omhyggelige Forældres Opmærksomhed paa den, og bede dem at iagttage, hvad der i denne

Henseende, i deres Kreds, maatte forekomme dem", er jeg al-deles enig med ham, dog under den Forudsætning, at disse omhyggelige Forældre ere, hvad ikke alle Forældre ere, tillige forstandige, besindige og retsindige Mænd og Forældre. De Mænd, fra hvem Rector J. især har til Hensigt at frem-kalde Ytringer af deres Anskuelser om denne Sag, ere Læger, indsigtsfulde og erfarne Læger [24]); det er „især fra disse han beder den Kgl. Direction for Universitetet og de lærde Skoler at ville indhente Erklæringer og søge at tilveiebringe saadanne Oplysninger, paa hvilke en saavidt muligt bestemt Mening herom kunde bygges". Jeg har al Respect ogsaa for erfarne og indsigtsfulde Læger; men det torde vel hændes, at de største Læger, som kom til at dømme herom, kunde blive i denne Sag blotte, bare Theoretikere; og saadanne Lægers Mening og Votum vilde jeg ikke lægge stor Vægt paa, naar de ei tillige vare Forældre, d. e. havde Sønner eller havde havt Sønner i en lærd Skole, hvor den samlede Skoletid var indført, og som Forældre vare og havde været tillige forstandige, besindige og retsindige Mænd og Forældre. Men med Rector J. ere vi endda lige nær: „thi den af ham antagne skadelige Virkning (af den samlede Skoletid) vilde efter hans Mening først med nogen Sikkerhed kunne eftervises efter et Par Generationer, naar de, som havde besøgt Skolen med sammenhængende Sko-letid, vare blevne Mænd; før kan der neppe dømmes herom, heller ikke efter Enkelte". Der staae vi da midt i det. For at den Erklæring, han forlanger sig meddeelt, som en Betingelse for at give Slip paa sin nuværende

[24]) Rector Ingerslev har allerede 4, skriver fire, saadanne Læger i Baghaanden. S. 9274. Not. **. Han synes vel meget at sætte Priis paa det numeriske Facit i denne Materies Be-dømmelse.

Mening om den samlede Skoletids Skadelighed, Fordærvelighed, enerverende, svækkende, sløvgjørende Virkning paa Ungdommen, Fremkaldelse af Aandskræfternes Overspændelse og unaturlige Incitation, Nervesystemets Pirring (Pirrelighed) og Forstyrrelse af dens hele naturlige, legemlige og sjælelige Tilstand, som vel for en Tid kan vise sig som et forhøiet Liv og en større aandelig Bevægelighed, men som siden, ligesom enhver anden Exaltation, medfører Slappelse og Sygelighed, som vel maaskee ikke foraarsager Individets tidligere Død eller nogen positiv Sygdom, i det mindste ikke for det Første, men som gjør ham gammel for Tiden, og hvis sørgelige Følger først i den kommende Slægt ret ville vise sig[25]) – for at denne Erklæring, siger jeg, kan være i hans Øine (tilstrækkeligen) motiveret, maatte den tillige være baseret paa en Attest „fra den Tid, da der først kan være Tale om Erfaring", („thi endnu kan der ei være Tale om Erfaring"), fra de næstfølgende tvende Generationer, „naar de unge Mennesker, der have besøgt Skolen med sammenhængende Skoletid, ere blevne Mænd".

Rector J. har, som det synes, gjort Opfyldelsen af den af ham satte Betingelse for en fuldkomment gyldig, en tilstrækkeligt „motiveret Erklæring" noget vanskelig, om ikke umuelig for de Læger, fra hvilke han venter sig den udstedet; og han vil selv komme til at bie en Stund paa at faae den; ei at tale om, at, dersom Sagen virkeligen skulde være i den Grad farlig, som han søger at gjøre den, og dersom hans Opposi-

[25]) S. 9273, Lin. 43—52. Det er neppe til Skade for den samlede Skoletids Sag, naar Oppositionen udtaler sig, som i disse Fragmenter af en medicinsk Forelæsning, med en Overdrivelse og Overspændthed, der neppe hos nogen besindig Læser kan finde Bifald.

tion skulde være, hvad han jo ei selv gjør den til, en Protest mod den samlede Skoletids Indretnings videre Udbredelse, og dersom denne Protest skulde paa høiere Sted have en saa imponerende Virkning, som han vel gjør Regning paa; saa maatte jo al samlet Skoletid, selv som en Prøve, som et Forsøg, ophøre, og der vilde da heller ikke i Tiden existere nogen Erfaring at hente fra de næste Generationers Mennesker, ei heller blive nogen Tale om Erfaring, hentet fra dem. Og hvad skulde da Enden blive paa denne Sag? Der skulde ingen Ende blive paa den. Overalt, dersom den samlede Skoletid skulde, som jeg formoder, denne stærke Opposition uagtet, vedblive at gaae sin Gang, hvor usikker, hvor mislig og ubillig vilde da i Tiden, naar (efter Prof. Nielsen l. c. S. 71, Lin. 1.) et Par Skole-Generationer, eller (efter Ingerslev l. c. og Nielsen l. c. Lin. 9—10) et Par Menneske-Generationer vare forløbne, og naar den samlede Skoletids Fjender, hvis nogle Tilfælde i Lægernes Praxis skulde forekomme, som kunde finde Anvendelse i denne Retning, vilde forfølge Samme i saadan Anledning, hvor mislig siger jeg, og ubillig, ja i høieste Grad urigtig og uretfærdig vilde da i Tiden, paa Grund af saadanne Tilfælde, Dommen over den samlede Skoletids skadelige Indflydelse kunne falde ud? Jeg vammes ved at lade alle de Forestillinger, som da, for at fælde en nogenlunde paalidelig Dom, maatte komme under Overveielse i Henseende til saadanne Ynglingers hele diætetiske Levemaade som Ynglinger, derpaa som Mænd, siden i deres ægteskabelige Liv, deres Hustruers Sundhedstilstand o. s. v., træde frem for min Sjel; og det er kun med stor Ulyst, at jeg, for at sætte Urimeligheden af den her gjorte Paastand om Erfaring i denne Sag, at hente fra de næstfølgende Generationer, i sit tilbørlige Lys, kan overtale mig til, halv spøgende, halv ikke spøgende, at bemærke, hvorledes det i saadant Fald vilde være nødvendigt,

at der over de Vedkommende af Menneske-Racen i den nærværende og næste Generation maatte holdes Stamprotocoller med samme Omhyggelighed, som over Fuldblod og Halvblod af de Hesteracer, der spille saa vigtig en Rolle i vore Dage.

Endnu maa jeg, for at Meningen om den samlede Skoletids Uskadelighed kan vederfares Ret, ei lade hengaae upaatalt den Ubilligheb, hvormed Rector J. stiller de Foranstaltninger og Forsigtighedsregler, som kunne træffes og ere trufne til at gjøre den lange, saakaldte uafbrudte, Undervisnings-tid af 5 til 6 umiddelbart paa hverandre følgende Timer uskadelig, – (saasom Undervisningens regelmæssige Ophør imellem de enkelte Timer i omtrent 8 Minutter, Friheds-qvarterets Gjentagelse saaledes, at denne Standsning af Undervisningen i 15 Minutter, som ved den deelte Undervisning var kun een Gang, Kl. 11 hver Formiddag, ved den samlede Skoletid er to Gange hver Formiddag, Kl. 11 og Kl. 1, fremfor Alt Indskydelsen af Gymnastik- og Sang-Undervisningen saaledes, at den, som en 7de Formiddags-Time, efter den tredie Undervisnings-Time, overskjærer den hele Formiddagsundervisningstid i twende helst lige Dele, en Indretning, som uden Vanskelighed kan træffes ved enhver Skole, hvor Disciplenes Antal ei er større end i de fleste af vore lærde Skoler, og endeligen Henlæggelsen af saadanne Disciplíner, som kræve mindst aandelig Anstrængelse, til de sidste Undervisnings-Timer,–) i Baggrunden ved saadanne halve Anker som „at det er kun undtagelsesvis, at Gymnastiktimen er skudt ind imellem de øvrige Timer", en Daddel over den samlede Skoletid, der saaledes falder ei paa Sagen selv, men kun paa dens Udførelse, – „at det synes heller ikke, at i alle Skoler, i hvilken denne Indretning er indført, alle Disciplene tilholdes at begive sig i Friiden paa Lege-

pladsen, saaledes som det rigtigen er foreskrevet i Frederiksborg Skole",[26]) og desforuden, for ligesom numerisk at forøge Skadelighederne af den samlede Skoletid, omtaler den lange samlede Skoletid paa saadan Maade, „at han mener, at, naar allerede det, at sidde i saa mange Timer efter hinanden i Læsestuerne, er svækkende, saa maa den samme Virkning endnu mere frembringes ved den i saa lang Tid saa godt som uafbrudt fortsatte Beskjæftigelse med aandeligt Arbeide", ved hvilken Methode rigtignok i **Opsummeringen** og **Sammenlægningen** og ved **Additionen** af een og samme Ting udkommer en Summa Summarum af to Betænkeligheder, istedenfor een, hvilken Summa desuden har den besynderlige Egenskab, at den anden Halvdeel af denne kun een og samme Ting, at sidde beskjæftiget i 5 Timer paa Skolen, gjøres til en mere svækkende Omstændighed ved den samlede Skoletid, end den første Halvdeel, at sidde, (naturligviis, ubeskjæftiget, ledig) i ligesaa mange Timer uafbrudt. Der er dog ingensteds nogen 5 Timers Skolegang, som bestaaer

---

[26]) I Metropolitanskolen tilbringe Disciplene i Almindelighed det første Frihedskvarteer, Kl. 11, med at spise deres Frokost, som de ei maae spise i Læsestuerne, paa Gaardspladsen, og naar dette er bestilt, med at lege, og det er kun faa, som ei gaae ned, men forblive i Samtale paa denne Tid i Læsestuerne. De opmuntres af og til, naar dertil er særdeles Anledning, til hellere at søge Gaardspladsen; men det staaer dem i Regelen frit for, om de hellere ville blive oppe i Læsestuerne; vi holde ikke af at indskrænke Ungdommens Trang til Frihed — en Trang, som fra Naturens Haand er dybt indgroet i alle Mennesker — mere end nødvendigt, og hvor det ei er fornummet at være nødvendigt. I Udkastet til **Almindelig Plan for de lærde Skoler i Norge** heder det herom: "naar ikke tvingende Omstændigheder gjøre det Modsatte nødvendigt, skal det paasees, at enhver Discipel virkeligen tilbringer denne Forfriskningstid paa bemældte Plads."

blot i at sidde der, uden at bestille noget. Kjender jeg ellers Ungdommens naturlige Lyst og Trang til Virksomhed fret, saa skulde jeg fast troe, at den første Halvdeel af saadan Skoletid vilde falde den meget mere besværlig og **trættende** end den sidste, og Ungdommen selv, naar den havde Valget, foretrække den sidste Anstrengelse for den første Hvile.

Jeg har saaledes ei alene stykkevis gjennemgaaet den hele Ingerslevske Oppositions tre vigtigere Indvendinger imod den samlede Skoletid, men ogsaa gaaet den tredie og sidste af disse Indvendinger, (som baade i sig selv er den allervigtigste og af saadan Betydning, at den, dersom den kunde tillægges Gyldighed, vilde gjøre den samlede Skoletid til et Intet, ligesom den af Rector J. er fremsat med saadan Suffisance og i et saa imponerende Sprog, at den paa svagere Hoveder neppe vil have forfeilet sin Hensigt) og det hele Raisonnement, hvorpaa den er bygget, Skridt for Skridt igjennem, for at vise, hvor liden Grundighed der er i dette Raisonnement; men jeg er langt fra at tiltroe mig at have kunnet give min Tale den Styrke og det Eftertryk, hvormed jeg med stor Agtelse for Forfatterens Talent seer denne sidste af de Ingerslevske Indvendinger afviist af Hr. Cand. **Bohr**; og jeg troer derfor, at jeg vilde forraade den gode Sag, til hvis Forsvar jeg her har grebet Pennen, om jeg undlod her at meddele dem af mine Læsere, som ikke have havt Leilighed til i "Fædrelandet" at kjende denne hans Gjendrivelse af hiin, Rector Ingerslevs, heitidelige **Menings-Erklæring** i denne Sag, denne af Andre saakaldte Protest — jeg nægter aldeles ikke, at den paa en Maade har Udseendet af et Slags Protest — dette ligesaa smukke som grundige Stykke med denne dygtige unge Mands egne Ord. Cand. Bohrs Afviisning af Rector Ingerslevs Erklæring er følgende[27]):

[27]) Fædrelandet No. 1167. 1843, S. 9368.

„Denne Paastand bærer i og for sig Subjectivitetens Præg og forkynder sig heller ikke anderledes; det maa da beroe paa enhver Enkelts Fornemmelse og Erfaring, hvorvidt han vil modtage den eller ikke; den kan kun imødegaaes ved en nærmere Betragtning af de analogiske Slutninger, ved hvilke Rector Ingerslev er kommen til sit Resultat. Naar Hr. Ingerslev, for at motivere det formentligt Unaturlige i den lange Stillesiden i en 6 Timers Arbeidstid, anstiller en Sammenligning med den Anstrengelse, det kan koste en ældre Mand i en saa lang Tid at være beskæftiget med et stillesiddende Arbeide, da forrykkes vistnok ved denne Betragtningmaade det Punkt, der skulde være Sammenligningens Tredie. Naar en ældre Mand arbeider, da paa een Gang modtager han, sammenfatter og ordner med Klarhed og Bestemthed; han er med sin hele Sjæls baade accepterende og producerende Fylde tilstede i sit Arbeide; der er ingen Afvexling at finde i denne Spænding og kun Hvile, naar Arbeidet har naaet sin Fuldendelse. Anderledes er det med Barnets og det unge Menneskes Arbeidsproces i Skoletimerne. Den ene Time frembyder een Disciplin, den næste en anden og forskjelligartet; de forskjellige Læreres Personlighed sætter Sjælens Modtagelsesevne paa en forskjellig Maade i Bevægelse, saa at snart Skarpsindigheden beskæftiges, snart den mathematiske Beregningsevne, snart Hukommelsen, enhver af disse aandelige Evner understøttet i deres Virksomhed af et forskjelligt Materiale, det Hele livliggjort ved Phantasiens bevægelige Spil, ved Kappelyst og barnlig Glæde over formentlig Seier eller Tab i Aandens Rige, ved Lærerens Samtale, der hverken ligger eller bør ligge indenfor Undervisningens snevreste Grændser. Saaledes er den Anstrengelse, det koster Barnet at lære, vidt forskjellig fra den Anstrengelse, det koster Manden at arbeide i det samme Tidsrum, og allerede i

Undervisningens Væsen ligger der nogenlunde en Betryggelse mod en Overspændelse. Men hertil komme de udvortes Hjelpemidler, Skolen anvender for at bringe Recreation tilveie. Time-Schemaet lægges saaledes, at Gymnastiktimer, Skrivetimer, Regnetimer, Sangtimer dels henlægges til Slutningen af Undervisningstiden, dels indskydes mellem de mere aandelig anstrengende Disciplíner; en Fritid af 5 eller 10 Minutter er henlagt mellem de enkelte Timer, og enhver Discipel, der ikke ved Upasselighed er forhindret, tilholdes ubeskæftiget at indsinde sig paa Legepladsen, og Enhver, der kjender Barnets letbevægelige Sind, vil ikke tvivle paa det, som Erfaring lægger for Dagen, at Livlighed og Opmærksomhed ved Undervisningen med Lethed afverler med en munter og jublende Deeltagelse i Fritidens Lege. Idet jeg saaledes maa afvise den Paastand, at Slaphed og Overspændthed end sige Enervation skulde være at befrygte af den samlede Skoletid, kan jeg ikke undlade at tilføie en Bemærkning, der tildels henviser denne Ulempe til den adskilte Skoletid. Der er hos de fleste Mennesker, saavel Børn som Voxne, en Slaphed, en Trang til Recreation eller Hvile, tilstede umiddelbart efter Middagsmaaltidet, naar Fordøielsen tager sin Begyndelse. Dersom denne vises tilbage ved Arbeide umiddelbart efter Spisetiden, da vil den med fornyet Kraft gjøre sin Ret gjeldende, naar efter en lang Skolevei, ofte i en brændende Solhede, Disciplen kommer til Ro paa Skolebænken. Vistnok ville Mange med mig dele den Erindring fra Skoletiden, at den første Eftermiddagstime om Sommeren almindeligvis var mere tilgængelig for Søvn og Sløvhed end for en livlig Opmærksomhed."

Til Slutning endnu disse faa Ord, som jeg haaber ei at ville være mine Læsere uvelkomne. Skjøndt det naturligviis ei kan ligge indenfor Grændserne af disse Blade, at omtale den samlede Skoletid med Hensyn til andre lærde Sko-

ler end Danmarks, har jeg dog troet, at det, formedelst det Forhold, hvori Norge baade har forhen staaet, og i litterair Henseende endnu staaer til os, ei vil være uden Interesse for mine Læsere, her at erfare noget om den samlede Skoletids Skjebne i dette Land. Og, da dette Land just paa det lærde Skolevæsens Mark ei alene først gav Exemplet, at lade een af sine første Skolemænd bereise Tydsklands for deres Oplysning i dette Fag mest berømte Lande, for at gjøre sig bekjendt med deres Skolevæsen og dets Indretninger, (et herligt udført Foretagende, af hvis Resultater Danmark i Prof. Rector Fr. Bugges fortræffelige Værk: „Det offentlige Skolevæsens Forfatning i adskillige tydske Stater. Christiania 1839," fik Leilighed til at høste Frugt, forend vi ved lignende Foranstaltning af vor egen for Oplysnings Udbredelse saa nidkjære Konge fik af een af vore egne Skolemænd et Værk af samme Natur), men ogsaa paa ny er fremtraadt med et andet ligesaa lysende Exempel i Nedsættelsen af en „Commission til at revidere Rigets Undervisningsvæsen" og i denne Commissions med stor Indsigt og Besindighed udarbeidede Resultat af dens Forhandlinger i denne vigtige Materie, som den forelobigen har forelagt Publicum i Trykken, for derover at høre Sagkyndiges Mening, forend den fatter endelig Beslutning angaaende sine Forslag til Lovbestemmelser for de lærde Skoler, har skjænket os Leilighed til ogsaa af denne herlige Foranstaltning at høste megen og gavnrig Frugt; saa vover jeg saa meget tillidsfuldere at haabe denne min Udtrædelse over de egentlige Grændser for disse Blade undskyldt, som jeg maa antage, at det ovenmældte ypperlige Skrift af bemældte Commission, under Titel: Udkast til Lov og reglementariske Bestemmelser angaaende de lærde Skoler, (Christiania 1841) ei kan være meget bekjendt eller udbredet her i Landet. Det Exemplar, jeg er saa lykkelig at have kunnet øse min Kundskab om denne Sag af, har jeg min høie Velynder Hr.

Conferentsraad Engelstofts Godhed at takke for at være kommen i Besiddelse af. Jeg meddeler deraf Følgende herom.

I Udkastet til den almindelige Plan for de lærde Skoler 1 Cap., § 3, S. 35, heder det herom saaledes: „den daglige Skoletid fordeles paa Formiddag og Eftermiddag, hvori dog, efter Foreſtilling fra Skolens Beſtyrer, kan ſkee Forandring".

I de oplyſende Bemærkninger, hvormed Commiſſionen har ledſaget ſit Arbeide, i den Henſigt, at angive Grundene for de vedtagne Reſultater, findes S. 30 følgende Bemærkning til bemældte §, ſom jeg meddeler med dens egne Ord.

„Denne § faſtſætter ſom det Normale, at der i Skolerne ſkal undervises ſaavel Eftermiddag ſom Formiddag. Uagtet det nemlig ikke er Commiſſionen ubekjendt, at ſamtlige Undervisningstimers Henlæggelse til Formiddagen alene baade er anbefalet af adſkillige dygtige Skolemænd, og tillige i det mindſte i een af Rigets betydeligſte Skoler i længere Tid har været forſøgt – ſaavidt Commiſſionen veed, med Held –, ſaa har den dog fundet det betænkeligt, at opſtille en endnu ſaa ny, og derfor vel neppe tilſtrækkeligen prøvet, Forandring i det hidtil Brugelige, ſom almindelig Norm, ſaamegetmere ſom locale Forhold og Sædvaner paa flere Steder turde være til Hinder for ſammes Indførelſe. Derimod har Man troet at burde give den tilſtrækkelige Anledning til fremdeles at forſøge Indretningens Henſigtsmæssighed derved, at det tilſtedes de Skolers Beſtyrere, ſom maatte finde den gavnlig, at bevirke den bibeholdt eller indført". [28]).

Dixi et liberavi animam meam.

Metropolitanſkolen, i Auguſt 1813.

[28]) Det er formedentligen i Trondhjems Skole (hvor Prof. S. M. Bugge er Rector), at den ſamlede Skoletid, der her nævnes ſom indført i een af de norſke lærde Skoler, er optagen. I det mindſte omtaler denne Mand, i ſit ovennævnte Skrift, denne Indretnings Reſultat for Diſciplenes Privatflid med Bifald.

Skoleefterretninger

om

Metropolitanſkolen

for

Skoleaaret 1842-43.

Af

Dr. U. Lang Riſſen,
Prof. og Rector, R. af D. og Dbmd.

1) Metropolitanskolen dimitterede [illegible] Sommeren 1842 havde gjennemgaaet en nerveus Sygdom og derfor ikke kunde indstille sig til Examen Artium i rette Tid, nemlig: **Carl Maximilian Harthausen,** en Søn af Hr. Kammerherre, Baron **von Harthausen,** Major i den kgl. Livgarde til Fods, R. af D. og Dbmd., til den extraordinaire Examen Artium i December s. A., for hvilke Udfaldet af Examen var, som nedenstaaende Schema viser:

№	Candidaternes Navne.	Udarbeidelse i Modersmaalet	Latin	Latinsk Stiil	Græsk	Hebraisk	Religion	Geographie	Historie	Arithmetik	Geometrie	Tydsk	Fransk	Hoved-Charakteer
1.	Dahl, F. C. B. . .	L. p. c.	L. p. c.	Laud.	Laud.	*L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	L. p c	L. p. c.	L. p. c.	L. et P. E. O.
2.	Hjort, J. M. L. .	L. p. c	L. p. c	Laud.	L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	L. p. c.	Laud.	L. et P. E. O.
3.	Nansen, F. P. N.	Laud.	H. ill.	Laud.	Laud.	Laud.	H. ill.	Laud.	L. p. c.	Laud.	L. p. c.	Laud.	L. p. c.	Laudabilis.
4.	Bruhn, C. P. . . .	Laud.	H. ill.	H. ill.	H. ill.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	L. p. c.	Laud.	Laudabilis.
5.	Jahn, S. A. F. . .	Laud.	Laud.	Laud.	L. p. c.	*Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	H. ill.	Laud.	L. p. c.	Laud.	Laudabilis.
6.	Jensen, Th.	Laud.	Laud.	H. ill.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	L. p. c.	L. p. c.	Laud.	Laudabilis.
7.	Fangel, G. E. F. M.	Laud.	Laud.	H. ill.	Laud.	*H. ill.	Laud.	Laud.	Laud.	N. C.	H. ill.	Laud.	Laud.	Haud illaud.
8	Repholz, M. G P.	H. ill.	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	H. ill.	H. ill.	Laud.	Laud.	L. p. c.	L. p. c.	Laud.	Laudabilis.
9.	Bertelsen, L. P. . .	Laud.	Laud.	Laud.	Laud.	H. ill.	Laud.	L. p. c.	Laud.	H. ill.	Laud.	Laud.	Laud.	Laudabilis.
10.	Harthausen, C. M.	Laud.	H. ill.	H. ill.	N. C.	*H. ill.	H. ill.	Laud.	H. ill.	H. ill.	H. ill.	Laud.	Laud.	Haud illaud.

* betegner, at et vist Pensum Græsk er angivet istedetfor Hebraisk.

2) Ved Skoleaarets Begyndelse i October 1842 optoges i Skolen 20 nye Disciple, nemlig:

I 3die Classe A.

1. Carl Emil Amdrup.

I 3die Classe B.

2. Christian Carl Frederik Breede. 3. Christian Severin Henrichsen.

I 2den Classe A.

4. Edmund Gottfred Hansen. 5. Jens Laasbye Frederik Buchwald. 6. Bernth Christoph Wilkens Lind Hjort 7. Johan Bardenfleth.

I 2den Classe B.

8. Frantz Carl Emil Andersen. 9. Ludvig Charles Mansa. 10. Sophus Christian Jensenius Schyth. 11. Govert Frederik Wilhelm Nielsen.

I 1ste Classe A.

12. Georg Møller. 13. Edvard Frederik August Brorson

I 1ste Classe B.

14. Hans Rudolph Lorentzen Jensen. 15. Peter August Møller Tauber. 16. Ludvig Christian Sophus Rohde 17. Jørgen Lauritz Hertel. 18. Peter Emil Dreier. 19. Benedix Conrad Heinrich Nutzhorn. 20. Johannes Jacob Prætorius.

Ved Begyndelsen af Skoleaarets 2det Qvartal optoges

1ste Classe B.

21. Marcus Laurentius Møller.

Ved Begyndelsen af 3die Qvartal indsattes i samme Classe: 22. Ludvig Marcus Jacobsen; og endeligen ved

Begyndelsen af 4de Qvartal i samme Classe: 23. Jacob Wilhelm Petersen.

3) I Løbet af Skoleaaret ere, formedelst indtrufne Omstændigheder og forandret Bestemmelse, følgende Disciple udgaaede af Skolen:

Af 3die Classe A: 1. Georg Christian Ursin, den 17 September 1842; 2. Frederik Johannes Gottfred Klem, den 30 September 1842; 3. Johan Erich Møller Hertel, den 30 Juni 1843; af 3die Classe B: 4. Henrik Georg Holm, den 13 September 1842; 5. Mathias Waldemar Sørensen, den 30 September 1842; 6. Jens Johan Wilhelm Seehusen, den 18 October 1842; af 2den Classe B: 7. Wilhelm Otto Orlamundt, den 18 October 1842; 8. Christian Eduard Porth Kepper, den 19 October 1842; 9. Carl Ferdinand Lund, den 9 Juni 1843.

Endvidere har Skolen i dette Aar mistet en særdeles ittig og haabefuld Discipel i 4de Classe A, Carl Heinrich Ilinius Rauch, der afgik ved Døden af Typhus den 11te December 1842.

4) Discipelantallet i hele Skolen har i nærværende Skolear, ligesom i de foregaaende, indtil de sidstfkete Udmældelser, bgjort 100, der ere paa følgende Maade fordeelte i de forjellige Classer i den Orden, som Censuren af sidstafholdte Juni-Examen bestemte.

I 4de Classe A.

1. C. A. Borries. 2. C. W. J. N. Wallick. 3. J. L. G. Forchhammer. 4. E. W. Agerholm. 5. F. F. Giering. 6. L. Collstrop. 7. P. A. B. Rasmussen. 8. A. L. Rasmussen. 9. O. J. C. Ottesen.

I 4de Classe B.

1. C. G. Lorenzen. 2. F. H. H. Dreier. 3. J. L. G. W. Forchhammer. 4. O. F. Hammeken. 5. H. J. Thaning. 6. J. E. C. Johannsen. 7. F. C. R. v. d. Maase.

I 3die Classe A.

1. F. L. E. Jensen-Fogh. 2. H. W. M. Fibiger. 3. C. E. Amdrup. 4. C. S. Gad. 5. H. P. E. Hansen. 6. H. G. C. Gad. 7. O. Siesby. 8. C. A. Ammundsen. 9. O. G. M. Bolling. 10. H. F. L. Lange. 11. C. M. Schmidt. 12. J. C. Gad.

I 3die Classe B.

1. P. C. Müller. 2. D. T. Dreier. 3. C. W. Ussing. 4. C. S. Henrichsen. 5. C. A. W. Siboni. 6. L. S. Rauch. 7. C. C. F. Breede. 8. H. J. G. Jacobsen. 9. F. C. H C. Tobiesen. 10. B. C. Hornbeck. 11. J. M. Hansen. 12. S. M. E. Holm. 13. W. Kolderup-Rosenvinge. 14. J. L. Wigh. 15. C. P. S. Ebbesen. 16. J. A. E. Rohde.

I 2den Classe A.

1. H. Krabbe. 2. C. F. Ricard. 3. J. Clausen. 4. B. C. W. L. Hjort. 5. J. Bardenfleth. 6. C. H. J. Dahl. 7. T. H. Fürste. 8. E. G. Hansen. 9. A. Hoffmann. 10. H. E. F. Jensen. 11. J. A. Holstein. 12. A. W. Olsen. 13. J. L. F. Buchwald. 14. F. C. Falckenthal. 15. T. M. Hansen. 16. J. H. Koch. 17. J. F. Hansteen. 18. A. N. T. Topp. 19. H. P. A. Siboni. 20. G. E. C. Gad. 21. C. W. S. Holsoe. 22. C. Normann.

I 2den Classe B.

1. F. C. E. Andersen. 2. G. F. W. Nielsen. 3. J. T. A. Ebbesen. 4. L. C. Mansa. 5. J. H. Birch. 6. S C. J. Schyth. 7. H. J. Nyeland. 8. S. A. N. Stadfeldt

9. F. G. H. O. Gandil. 10. C. T. Schorn. 11. H. P. M. Rosing. 12. C. C. L. Claussen. 13. A. H. Holm. 14. J. C. Hansen. 15. O. A. L. Morch. 16. J. P. Malling.

I 1ste Classe A.

1. G. Moller. 2. E. J. Olsen. 3. J. Lund. 4. E. F. A. Brorson. 5. F. C. G. Bonnevie. 5. H. L. Bagger. 7. P. T. Koch.

I 1ste Classe B.

1. H. R. L. Jensen. 2. B. C. H. Nutzhorn. 3. P. A. M. Tauber. 4. P. E. Dreier. 5. J. L. Hertel. 6. J. J. Pretorius. 7. L. C. S. Rohde. 8. L. M. Jacobsen. 9. M. L. Moller. 10. J. W. Petersen.

5) I Skolens Lærerpersonale har i dette Skoleaar ingen Forandring fundet Sted, undtagen at Skolens mangeaarige Syngelærer, Cantor J. A. Wiberg, Onsdagen den 26 Juli ved Døden afgik, efter at han i næsten hele det sidste Aar havde været i høi Grad hjemsøgt af Sygdom. Han var Lærer ved denne Skole fra Sommeren 1823, og den humane og velvillige Maade, hvormed han behandlede sine Disciple, ei mindre end det udvortes gode Humeur, han forstod at beholde uagtet sine mangehaande Kampe med det Jordiske, vil vistnok med Velvillie erindres af dem, til hvem han i den lange Række af Aar stod i Forhold. Under 2den September d. A. er Organist ved Trinitatis Kirke Hr. Cand. philos. A. P. Berggreen af Directionen udnævnt til at være Syngelærer ved Skolen.

Hr. Cand. Philos. Ørsted, som, paa Grund af en videnskabelig Reise i Danmark, var dispenseret fra sine Timer i Slutningen af forrige Skoleaar, har atter overtaget den naturhistoriske Undervisning fra indeværende Skoleaars Begyndelse.

6) Undervisningsfagene have i dette Skoleaar været fordeelte, uforandret ligesom i det sidste, saaledes:

Rector: Latin i IV A, samt 1 Time ugentligen i IV B, III A, III B og I, og 2 ugentlige Timer i II A, ialt	13	Timer	ugentl.
Overlærer Lund: Mathematik og Regning i alle Classer	28	—	—
Overlærer Olsen: Latinsk Stiil i IV A, Latin og Latinsk Stiil i IV B, Græsk i IV A, IV B og III A	24	—	—
Adjunct Jacobsen: Græsk i II B, Latin i I, Dansk i II A, II B og I . . .	21	—	—
Adjunct Jensen: Religion i alle Classer, Dansk i IV A, IV B, III A og III B	22	—	—
Adjunct Ostermann: Latin og Latinsk Stiil i III A og III B, Hebraisk i IV A, IV B og III A	24	—	—
cst. Adjunct Esperſen: Historie og Geographie i IV A, IV B, III A og III B, Græsk i III B og II A . .	24	—	—
Timelærer, Inspector Krebs: Latin og Latinsk Stiil i II A og II B . .	13	—	—
Timelærer, Cand. Schorn: Tydsk i alle Classer	14	—	—
Timelærer, Professor Borring: Fransk i alle Classer	14	—	—
Timelærer, Cand. Rosing: Engelsk i IV. A og IV B	2	—	—
Timelærer, Cand. Petersen: Historie og Geographie i II A, II B og I . .	12	—	—

Timelærer, Cand. Ørsted: Naturhistorie i II A, II B og I . . . . . 4 Timer ugentl.
Calligraphielærer, Copiist Kruse: Skrivning i III B, II A, II B og I . . 7 — —
Tegnelærer Rosenberg: Tegning i III A, III B, II A, II B og I . . . . . 6 — —
Gymnastiklærer, Premierlieutn. v. Grüner med Assistenter: Gymnastik, Geværerercits, Hugning og Svømning *) 4 — —
Syngelærer, Organist Berggreen: Sang 6 — —

Til yderligere Forklaring af Ovenstaaende meddeles her aavel det approberede Lectionsschema for indeværende Skoleaar, som et Tal-Schema, der viser, hvormange Timer ugentligen ethvert Fag har faaet sig tillagt i hver enkelt Classe.

---

*) Den befalede aarlige Gymnastikeramen afholdtes i Aar den 2den Juni, ligesom ogsaa den befalede Prøve i Svømning afholdtes den 18de August.

Tal-Schema for alle Fag.

Classe.	Rectors Time	Latin	Latinsk Stil	Græsk	Hebraisk	Dansk	Dansk Stil	Tydsk	Fransk	Engelsk	Religion	Arithmetik	Geometrie	Historie	Geographie	Naturhistorie	Calligraphie	Tegning	Sang	Gymnastik	Summa af ugentl. Tim.
IV A.	=	6	3	4	2	1	1	2	2	1	2	2	2	2	2	=	*	=	1	2	35
IV B.	1	6	3	4	2	1	1	2	2	1	2	2	2	2	2	=	=	=	1	2	36
III A.	1	6	3	4	2	1	1	2	2	=	2	2	2	2	2	=	=	1	1	2	36
III B.	1	6	3	4	=	1	1	2	2	=	2	2	2	2	2	=	1	1	1	2	35
II A.	1	5	2	4	=	1	2	2	2	=	2	2	2	2	2	1	1	1	1	2	35
II B.	1	5	2	4	=	1	2	2	2	=	2	3	1	2	2	1	2	1	1	2	36
I. . .	1	7	=	=	=	2	2	2	2	=	2	4	=	2	2	2	3	2	1	2	36
Summa	6	41	16	24	6	8	10	14	14	2	14	17	11	14	14	4	7	6	*	*	

*) Disciplene møde til Sangunderviisningen ikke classeviis, men inddeelte i forskjellige Afdelinger, efter deres forskjellige Stemmer, dog saaledes, at ingen Discipel har meer end een Time ugentligen Underviisning i Sang. I Gymnastik har hver Discipel, som det kan sees af Lectionsschemaet, 2 ugentlige Timers Underviisning.

7) Som allerede i Programmmet for forrige Skoleaar er bemærket, blev det mig af den kgl. Direction ved Skrivelse af 30 October 1841 paalagt ved forrige Skoleaars Udgang at indkomme med yderligere Indberetning og Erklæring om Skoletiden i Metropolitanskolen, som til en Prøve var forandret fra deelt til sammenhængende Formiddags-Undervisningstid.

Ifølge denne Directionens Befaling indberettede jeg under 29 Oct. 1842, ved at indsende det for forrige Skole-Aar approberede Lectionsschema til Directionens Approbation ogsaa for indeværende, „at jeg, efter derom at have confereret med Skolens Lærere, maatte troe at kunne anfee den i $1\frac{3}{4}$ Aar ved Skolen, til samtlige Læreres Tilfredshed, stedfundne Indretning af den sammenhængende Formiddags-Undervisningstid at være nokfom prøvet for at kunne anbefales til, ved den kgl. Directions bevaagne Beslutning og Omhu, at erholde Stadfæstelse til at vedblive som fast Norm for Fremtiden ved denne Skole." Hvorefter jeg, under 12 November næstefter, erholdt Directionens „Samtykke til, at den for Skoleaaret $18\frac{41}{42}$ approberede Lectionstabel uforandret lagdes til Grund ved Undervisningen i denne Skole i Skoleaaret $18\frac{42}{43}$.

8) Med Hensyn til Lære- og Læsebøger, som bruges ved Undervisningen i denne Skole, ere, efter vedkommende Læreres Forslag og Rectors derpaa grundede Indstilling, med den Kongelige Directions Samtykke, meddeelt i Skrivelse af 24 Septbr. 1842, følgende Forandringer i dette Skoleaar foretagne: 1. Nissens græsk-prosaiske Chrestomathie er indført i III Cl. B og II Cl. A istedetfor den hidtil benyttede Forfatter Herodot; 2. Ingerslevs Haandbog i Geographien er autoriseret til Brug ved den geographiske Undervisning,

istedetfor at hidtil tillige Rosods Haandbog af nogle Disciple har været benyttet.

9) Følgende Pensa ere i indeværende Skoleaar læste de forskjellige Sprog og Videnskaber:

Latin. 1ste Classe B: af V. A. Borgens Læsebog fra 1ste til 25de Stykke; af Nissens latinske Grammatik §§ 1-9, 17-41 og § 49; et vist Antal Vocabler lært udenad til hver Dag. — 1ste Classe A: af samme Læsebog fra 25de til 47de Stykke, og iøvrigt det Samme som 1ste Cl. B. — 2den Classe B: af Cornelius Nepos: Cimon, Lysander Alcibiades, Thrasybulus, Conon og Epaminondas; af Phædri Fabler: 2den og 3die Bog; det Vigtigste af Nissens Grammatiks paradigmatiske Deel. — 2den Classe A: af Cornelius Nepos: Præfatio, Aristides, Pausanias, Cimon, Lysander, Alcibiades, Thrasybulus, Conon, Epaminondas og Pelopidas; af Phædri Fabler: 2den, 3die og 4de Bog til 20de Fabel; den paradigmatiske Deel af Nissens latinske Grammatik. De sædvanlige stilistiske Øvelser ere anstillede med begge 2den Classes Afdelinger. — 3die Classe B: Ciceros 4 Taler imod Catilina; Cæsaris bell. Gall. 2den Bog af Gierigs Chrestom. Ovidiana: Philemon et Baucis, Acoetes, Arachne et Minerva, Midas, Niobe, Deucalion et Pyrrha. I latinsk Grammatik er Casus-Styrelsen læst, og enkelte Partier af Formlæren repeterede. 3 latinske Stile er skrevne ugentligen, og een Version maanedlig. — 3die Classe A: Ciceros 1ste og 2den philippiske Tale; Cicero om Alderdommen; Cæsar. bell. gall. 1ste Bog fra 27de Cap. til Enden og 2den Bog; af Gierigs Chrestom. Ovid.: Philemon og Baucis, Acoetes, Arachne et Minerva, Midas, Niobe, Lupus Trachinius, Canis beluam persequens; Terents's Phormio. I latinsk Grammatik er læst af Syntaxis Modus- og Tempus-Læren, samt den hele Syntax og enkelte

Dele af Formlæren repeterede. Ugentligen ere 3 latinske Stile skrevne, og een Version hver Maaned. — 4de Classe B: af Virgils Æneide 2den — 5te Bog: Horats's ars poetica; Stykker af 1ste — 4de Bog af Livius efter Bauers Chrestomathie; Sallust's Catilina. Den latinske Syntax gjennemgaaet. 3 Timer ugentligen anvendte til latinsk Stiil og skriftlig Oversættelse fra Latin paa Dansk. — 4de Classe A: Cicero om Pligterne, 3 Bøger; Tacitus's Germania og vita Agricolæ; 1ste og 2den Bog af Livius efter Bauers Chrestomathie; Horatius, 2den, 3die og 4de Bog af Oderne, Epoderne, carmen seculare, Brevene og de arte poetica. 3 Timer ugentligen anvendte til Latinsk Stiil, engang om Maaneden skrevet en Version. Enkelte Afsnit af Eschenborgs Haandbog i de romerske Oldsager ere læste.

Græsk. 2den Classe B: af Nissens Grammatik det Vigtigste af den paradigmatiske Deel; af Gedikes græske Læsebog: Korte Sætninger, Skjæmtfulde Indfald af Hierocles og de 9 første æsopiske Fabler. — 2den Classe A: af Nissens Grammatik det Vigtigste af Formlæren; af Nissens græske prosaiske Chrestomathie: Xenophon om Panthea og Abradates (P. 40) og Stykkerne II og III af Anabasis (Pagg. 174 og 182). — 3die Classe B: af Nissens Grammatik det Vigtigste af Formlæren; det Almindeligste af Syntaxis er mundtligen meddeelt; af Nissens græske Chrestomathie: det Samme som 2den Classe A; desuden Stykket IV af Anabasis (Pag. 189 og af Herodot Stykkerne I og II (Pagg. 107–138). — 3die Classe A: af Nissens Anthologie, forfra til „Achilles's Skjold", med Undtagelse af Pythagoras's aurea carmina; af Nissens Chrestomathie: Stykkerne af Xenophons Cyropædie og Anabasis; af Herodots 9de Bog Capp. 66–122; den græske Grammatiks etymologiske Deel efter Nissen og Lange. — 4de Classe B: af Iliaden de 4 første Bøger;

af Xenophons sokratiske Mærkværdigheder de 2 første Bøger; Epictets Haandbog. 4de Classe A: af Iliaden de 4 første Bøger; af Xenophons sokratiske Mærkværdigheder de 2 første Bøger; Plutarchs Camillus. I begge Afdelingerne af den øverste Classe er det Vigtigste af den græske Syntax gjennemgaaet.

Hebraisk. 3die Classe A: de 2 første Capitler af Genesis; af Grammatikken er læst foruden det Nødvendigste af Lydlæren, Nominallæren især: Verbernes Bøining. — 4de Classe B: Genesis Capp. 3—26; hele Grammatikken er gjennemgaaet. — 4de Classe A: Genesis Cap. 28 til Enden; hele Genesis og hele den hebraiske Grammatik repeteret.

Dansk. 1ste Classe: af Nissens mindre Grammatik de 8 første Capitler tilligemed det 14de; Disciplene ere øvede i at analysere efter Molbechs Læsebog og 2 Timer om Ugen ere anvendte til skriftlige orthographiske Øvelser. — 2den Classe B og A: af Nissens mindre Grammatik de første 8 Capitler tilligemed det 14de og 15de; Disciplene ere ligesom i 1ste Classe øvede i Analysering efter Molbechs Læsebog; 2 Timer ugentligen ere anvendte til at rette de paa Skolen i samme Time udarbeidede Stile. — 3die Classe B: efter Nissens større Grammatik hele Formlæren. — 3die Classe A: af samme Grammatik de 3 sidste Capitler og de 2 første Capitler af Rahbeks Bog om det danske Stiil. — 4de Classe B: af Thortsens danske Litteraturhistorie fra Holberg til Aar 1800, samt repeteret Nissens Grammatik. — 4de Classe A: Slutningen og Begyndelsen af Thortsens danske Litteraturhistorie. De sidstnævnte 4 Classe-Afdelinger have maanedligen skrevet danske Udarbeidelser over forskjellige opgivne Themata.

Tydsk. 1ste Classe: Hjorts tydske Læsebog: Croesus der Reiche; Friedrich der Große, König von Preussen; Die Hunnen; af Kotzebues Reise forfra til Pag. 50. — 2den Classe B: Samme Læsebog: Pagg. 67—91; Bruchstücke, zweite Sammlung til James Brok; Meyers Grammatik:

forfra til de uregelmæssige Verber og Præpositionerne. — 2den Classe A: S. L. af Kotzebues Reise fra Pag. 69 ud; Bildung und Sitten des 12ten und 13ten Jahrhunderts fra Pag. 280 til vom Ritterwesen; s. G. de uregelmæssige Verber og Præpositionerne. — 3die Classe B: S. L. Pagg. 72-91; die Römer des 19ten Jahrhunderts; af Grammatikken de uregelmæssige Verber. — 3die Classe A: S. L. Fragment aus meinen Knabenjahren; Bruchstücke, vierte Sammlung til Don Carlos; über das Drama der Engländer ꝛc. Pagg. 491—497; Sieben Gemählde aus des Geschichte der spanischen Niederlande fra Pag. 410—422; af Grammatikken alt om Verberne; skriftlig og mundtlig Stiil. — 4de Classe B: S. L. Ueber das Drama der Engländer ꝛc.; Zusammenkunft der Königinnen Maria Stuart und Elisabeth von England; der Kampf mit dem Drachen; hele Grammatikken; omtrent første Act af „et Glas Vand", oversat fra Dansk til Tydsk. — 4de Classe A: Det samme Stykke af Læsebogen som 4de Classe B; nogle vigtige Afsnit af Grammatiken. Mundtlig Oversættelse fra Dansk til Tydsk efter forskjellige danske Bøger.

Fransk. 1ste Classe B: Oversættelse fra Fransk til Dansk af Manuel des enfants: 55 Sider. Grammatik: Declinationerne og Hjælpeverberne. — 1ste Classe A: Oversættelse fra Fransk til Dansk af s. L. 55 Sider. Grammatik: om Declinationerne, Hjælpeverberne og de regelmæssige Conjugationer. — 2den Classe B: Oversættelse fra Fransk til Dansk af Læsebogen for Mellemclasserne, 40 Sider. Grammatik: Sprogets Etymologie indtil de regelmæssige Verber. — 2den Classe A: Oversættelse fra Fransk til Dansk af samme Læsebog, 63 Sider; Oversættelse fra Dansk til Fransk: de første 12 Nr. af Øvelserne over Sprogets Formlære. Grammatik: Etymologien. — 3die Classe B: Oversættelse fra Fransk til Dansk af samme Læsebog, 50 Sider; Oversættelse fra Dansk til Fransk, 16 Nr. af bemældte Øvelser; af Grammatikken

Etymologien og Hovedreglerne for Participernes Accord. — 3die Classe A: Oversættelse fra Fransk til Dansk af Etudes littéraires: 56 Sider; Oversættelse fra Dansk til Fransk: Stykkerne om Brug af Artiklen og Pronomerne i de franske Stiløvelser; Grammatik: Etymologien og Hovedreglerne for Participernes Accord, Brug af Subjunctivet og Brug af Præpositionerne. — 4de Classe B: Oversættelse fra Fransk til Dansk af Etudes littéraires: 110 Sider. — Oversættelse fra Dansk til Fransk: Stykkerne om Brug af Subjunctivet, Participierne og Verbernes Styrelse i Stiløvelserne; Grammatik, Etymologien og de vigtigste Stykker af Syntaxis. — 4de Classe A: Oversættelse fra Fransk til Dansk af samme Læsebog, 100 Sider; Oversættelse fra Dansk til Fransk: Anecdoter af de franske Stiløvelser og Scener af en Comoedie (Formynder og Myndling af Scribe.) Grammatik: Etymologien og Syntaxis efter Borrings grammaire française.

Engelsk. 4de Classe B: de 3 første Stykker af Thornhills Læsebog; 4de Classe A: Samme Læsebog Pagg. 9—16, 79—109, 121—137; i begge Afdelinger Rasings engelske Formlære.

Religion. 1ste Classe: af Jensens Bibelsprog de 6 første Capitler og af Herslebs mindre Bibelhistorie det gamle Testamentes Fortællinger og af det nye til Jesu Parabel om de betroede Pund. — 2den Classe B: af Balles Lærebog de 4 første Capitler og af Herslebs større Bibelhistorie: Skrifterne i det gamle Testamente og af det nye de evangeliske Beretninger indtil Jesu Bjergtale. — 2den Classe A: af samme Lærebog de 3 sidste Capitler og af samme B. H. de 4 sidste Perioder og Skrifterne af det gamle og nye Testamente. — 3die Classe B: Krog Meyers Lærebog §§ 1—70; af samme B. H. det nye Testamentes Skrifter, Apostlenes Historie og de evangeliske Beretninger indtil Jesu Virksomhed paa Tempel-

vielsesfesten i Jerusalem. — 3die Classe A: Samme Lærebog §§ 70—139; samme B. H. det gamle Testamentes Skrifter og de to første Perioder. — 4de Classe B: hele Lærebogen undtagen §§ 139—153 og hele B. H. undtagen de 4 første Perioder af det gamle Testamente. — 4de Classe A: hele Lærebogen og hele Bibelhistorien.

Historie. 1ste Classe: Hele Danmarks Historie efter Kofods Udtog. — 2den Classe B: Udsigt over Verdenshistorien fra de ældste Tider indtil Nederlandenes Opstand mod Spanien, efter Kofods Haandbog: Historiens vigtigste Begivenheder. — 2den Classe A: hele den gamle Historie og Sverrigs Historie, efter Kofods almindelige Verdenshistorie i Udtog (8de Udgave 1842). — 3die Classe B: den hele gamle Historie med en Oversigt over Folkevandringen, samt Indledninger til de vigtigste europæiske Staters tidligere Historie. — 3die Classe A: Frankrigs, Englands, Tydsklands, Italiens, Nederlandenes, Helvetiens, Spaniens, Portugals Historie indtil den revolutionaire Tidsalder. — 4de Classe B: Udførlig Udsigt over det arabiske Rige; Perser, Mogoler, Sinesser; det østromerske Riges og Tyrkernes Historie; Danmark, Norge, Sverrig; Rusland, Polen, Preussen, Ungarn, ligeledes til den revolutionaire Tidsalder. — 4de Classe A: den revolutionaire Tid; repeteret den hele Historie. I de sidstnævnte 4 Classeafdelinger benyttes Kofods Udtog af Verdenshistorien ved Siden af det mundtlige Foredrag.

Geographie. 1ste Classe og 2den Classe B: hele Kofods Geographie for Begyndere. — 2den Classe A: den almindelige Udsigt over Europa, samt Sverrig, Norge, Rusland, Polen, Preussen, Tydskland, Østerrig, Ungarn, Danmark, Holland, Belgien, Storbritannien og Irland, Frankrig efter Ingerslevs større Geographie. — 3die Classe B: Indledningen til Europa, Sverrig og Norge, Rusland, Polen,

Preussen, Tydskland, Østerrigske Monarchie, Danmark, Holland, Belgien, Brittiske Rige, Frankrig, Spanien, Portugal, Helvetien. — 3die Classe A: Danmark, Holland, Belgien, Brittiske Rige, Frankrig, Spanien, Portugal, Helvetien, Italien, Tyrkiet, Grækenland; Asiens Geographie med Undtagelse af China, Indien, indiske Øer og Japan. — 4de Classe B: Holland, Belgien, brittiske Rige, Frankrig, Spanien, Portugal, Helvetien, Italien, Tyrkiet, Grækenland, Amerika, Afrika, Australien. — 4de Classe A: Repeteret den hele Geographie. Ingerslevs større Haandbog benyttes til den nye Geographie, den gamle er gjennemgaaet i 4de Classe A efter Estrups Afrids.

Arithmetik. 1ste Classe og 2den Classe B: øvedes efter Ursins og Mundts Regnebøger i Regnestykker efter Evners Fremgang og Færdighed. — 2den Classe A: Bergs Opgaver: Addition, Subtraction, Multiplication og Division i Bogstavregning, samt Polynomers Division. — 3die Classe B: Bergs Opgaver: Bogstav-Brøkers Forkortning, Decimalbrøk, Kjædebrøk og enkelte Ligningers Opløsning. — 3die Classe A: Falleséns Arithmetik: 5te Capitel § 29—46. Bergs Opgaver: Division, Polynomers Division, blandede Exempler, at opløse Polynomer i deres enkelte Factorer, at finde største fælleds Divisor for Polynomer, Læren om Proportioner. — 4de Classe B: I Falleséns Arithmetik § 60, 64—69, om Decimalbrøk, 10de Capitel, om Rødder indtil § 96. Qvadratrodens Uddragning. — 4de Classe A: Qvadrat- og Cubikrod, qvadratiske Ligninger, samt repeteret forfra indtil Ligninger.

Geometrie. 2den Classe B: Ursins Geometrie forfra til § 33. — 2den Classe A: Samme Lærebog: forfra til § 52. — 3die Classe B: S. L. § 45—77. — 3die Classe A: S. L. § 81—107. — 4de Classe B: S. L. § 106—148.

4de Classe A: Hele Læren om Cirklen, samt repeteret forfra til § 100 i samme Lærebog. Classen øvedes jævnligt i at opløse mathematiske Opgaver af forskjellig Art.

Naturhistorie. 1ste Classe A og B: Menneskets Bygning, Pattedyrene, Fuglene og Insecterne. I Botanik Linnés System. — 2den Classe B: Geognosie; Indledning til Plantelæren. — 2den Classe A: Bløddyrene; Indledning til Plantelæren.

---

10) Følgende Disciple have for indeværende Skoleaar, ifølge Rectors Stipendieforslag, approberet af den Kgl. Direction under 6te December 1842, nydt Skolens Stipendier eller modereret Betaling.

A. Høieste Stipendium, 50 Rbd. S., har for indeværende Aar ei været Nogen tillagt.

B. Mellemste Stipendium, 35 Rbd. S., har været tillagt: 1. F. F. Gierfing. 2. A. K. Rasmussen. 3. O. J. C. Ottesen. 4. P. A. B. Rasmussen. 5. C. B. Agerholm. 6. C. G. Lorenzen. 7. F. H. H. Dreier. 8. H. J. Thaning. 9. H. P. D. Hansen (for alle at udbetale 15 Rbd., at oplægge 20 Rbd.).

C. Laveste Stipendium, 20 Rbd. S., har været tillagt: 1. C. W. J. N. Wallick. 2. L. Collstrop. 3. H. W. M. Fibiger. 4. F. L. C. Jensen-Fogh. 5. D. G. M. Bølling. 6. C. A. Ammundsen. 7. J. A. C. Rohde. 8. A. Hoffmann. 9. C. H. J. Dahl (for alle at udbetale 8 Rbd., at oplægge 12 Rbd.).

D. Fri Undervisning have nydt: 1. C. A. Borries. 2. O. Siesbye. 3. J. C. Gad. 4. H. G. C. Gad. 5. H. F. L. Lange. 6. C. W. Ussing. 7. F. C. H. C. Tobiesen. 8. J. L. Wigh. 9. C. P. S. Ebbesen. 10. T. M. Hansen. 11. O. A. L. Mørch. 12. C. M. Hart-

hausen. 13. A. W. Olsen. 14. C. T. Schorn. 15. E. J. Olsen. *)

Samme Beneficium er endvidere, ved Directionens Skrivelse af 29de April 1843, tillagt for de 3 sidste Qvartaler af Skoleaaret, G. F. W. Nielsen.

E. Undervisning mod nedsat Betaling har været tilstaaet: 1. D. T. Dreier. 2. L. S. Rauch. 3. F. C. Falckenthal. 4. F. G. H. O. Gandil. 5. J. P. Malling. 6. J. Lund.

Det Klarupske Legat, 16 Rbd. aarligen for hver Beneficiarius, er for 1842 tilsendt Skolen den 2den Februar 1843 og udbetalt til følgende 6 Disciple: 1. F. C. B. Dahl. 2. A. K. Rasmussen. 3. L. Collstrop. 4. E. W. Agerholm. 5. O. J. C. Ottesen. 6. F. H. H. Dreier.

Det Bornemannske Legat, 10 Rbd. aarligen, er for indeværende Aar af Legatets Ephorus, Hr. Kammerjunker Baron Juel-Rysensteen, tillagt, efter Rectors Indstilling, Disciplen A. K. Rasmussen.

11) Følgende Disciple, der have bestaaet ved den i Begyndelsen af August Maaned d. A. afholdte Prøve-Examen, agtes dimitterede til Universitetet i dette Efteraar:

1. Carl August Borries, en Søn af afg. Grosserer Carl Philip Borries her af Staden;
2. Carl Wolf Joseph Nathanael Wallick, en Søn af Kgl. Theatermaler og Medlem af det Kgl. Academie for de skjønne Kunster Hr. Arnold Wallick;
3. Johannes Nicolai Georg Forchhammer, en Søn af Hr. Professor Dr. Georg Forchhammer, Ridder af Danebrog og Nordstjernen;

*) Den yngste Søn af Hr. Pastor Dr. Gad, som for Tiden har 4 Sønner paa eengang frequenterende Skolen, har ifølge Skoleforordn. § 66 nydt Beneficium af fri Skolegang.

4. Eduard Waldemar Agerholm, en Søn af forhenværende Stokhuus-Inspecteur Hr. Major Abraham von Agerholm, Ridder af Dannebrog;
5. Frode Fredegode Gjerfing, en Søn af afg. Forstander for Agerdyrknings-Institutet paa Morup og Landvæsens-Commissair Niels Gjerfing;
6. Laurentius Collstrop, en Søn af afg. Grosserer og Tømmerhandler Capitain Lauritz Collstrop;
7. Peter Andreas Bryndum Rasmussen, en Søn af afg. Horkræmmer her af Staden Svend Rasmussen;
8. Abraham Kall Rasmussen, en Søn af afg. Professor ved Kjøbenhavns Universitet Jens Larsen Rasmussen;
9. Otto Johan Carsten Ottesen, en Søn af Assistent ved Kongens Fogeds Comptoir Hr. Peter Christian Ottesen.

---

12) Den aarlige offentlige Examen i Metropolitanskolen d. A. begynder den 25de September, og fortsættes i den Orden, som efterstaaende Schema udviser. Hvilken Examen saavel Skolens Disciples Forældre og Værger som andre Skolens Velyndere og Venner indbydes at bevære med deres Nærværelse.

N. Lang Nissen,
Rector scholæ.

Schema

over Examinationens Gang ved den offentlige Examen i September 1843 i Metropolitanskolen.

Mandagen d. 25de Septbr.

4de Classe A's Læsestue:

9/12. Latin . . . . III. B
12/ 2. Tydsk . . . . III. A.
4/ 6. Hebraisk . . IV. B.

3 2den Classe A's Læsestue:

9/11½. Hist., Geogr. I. A B.
11½/2. Rel. og Bibelh. II. B.
4/ 6. Fransk . . . III. B.

Tirsdagen d. 26de Septbr.

3 4de Classe A's Læsestue:

9/12. Græsk . . . . III. B.
12/ 2. Rel. og Bibelh. III. A.
4/ 6. Hebraisk . . III. A.

3 2den Classe A's Læsestue:

9/12. Latin . . . . . II. B.
12/1½. Dansk . . . . II. A.
1½/2½. Dansk . . . . II. B.
4/6. Hist. og Geogr. IV. B.

Onsdagen d. 27de Septbr.

3 4de Classe A's Læsestue:

9/11. Fransk . . . I. A B.
8/11. Latinsk Stiil.

Fredagen d. 29de Septbr.

3 4de Classe A's Læsestue:

4/ 5. Naturhistorie II. B.
5/ 6½. Naturhistorie II. A.
4/ 6. Tydsk Stiil.

Løverdagen d. 30te Septbr.

3 4de Classe A's Læsestue:

9/12. Latin . . . . IV. B.
12/ 2. Fransk . . . . IV. B.
4/ 7. Latin . . . . II. A.

3 2den Classe A's Læsestue:

9/11½. Hist. og Geogr. III. A.
11½/1½. Mathematik. II. A.
4/ 6. Tydsk . . . . IV. B.

Mandagen d. 2den Octbr.

3 4de Classe A's Læsestue:

9/11½. Latin . . . III. A.
12/ 2. Dansk . . . I. A B.
4/ 7. Latin . . . . I. A B.

3 2den Classe A's Læsestue:

9/11½. Rel. og Bibelh. IV. B.
11½/2. Mathematik . II. B.
4/ 7. Mathematik . IV. B

Tirsdagen d. 3die Octbr.

I 4de Classe A's Læsestue:
9/11. Tydsk . . . I. A B.
11/ 1. Fransk . . . . II. B.
1/ 3. Fransk . . . . II. A.
I 2den Classe A's Læsestue:
12/ 2. Rel. og Bibelh. I. A B.
9/12. Version.

Onsdagen d. 4de Octbr.

I 4de Classe A's Læsestue:
9/11. Græsk . . . . IV. B.
12/ 2. Tydsk. . . . III. B.
4/ 6. Dansk . . . . IV. B.
I 2den Classe A's Læsestue:
9/11. Dansk . . . . III. A.
11/ 1½. Arithmetik . I. A B.
4/ 6. Tydsk . . . . II. A.
6/ 7. Tydsk . . . . II. B.

Torsdagen d. 5te Octbr.

I 4de Classe A's Læsestue:
9/11½. Græsk . . . III. A.
11½/ 2. Hist. og Geogr. II. B.
4/ 7. Rel. og Bibelh. II. A.
I 2den Classe A's Læsestue:
9/12. Hist. og Geogr. III. B.
12/ 2½. Rel. og Bibelh. III. B.
4/ 6. Fransk . . . III. A.

Fredagen d. 6te Octbr.

9/12. Dansk Stiil.
12/ 2. Fransk Stiil.
I 2den Classe A's Læsestue:
12/ 2. Naturhistorie I. A B.

Løverdagen d. 7de Octbr.

I 4de Classe A's Læsestue:
9/11½. Hist. og Geogr. II. A.
11½/ 2. Græsk . . . . II. B.
4/ 7. Græsk . . . . II. A.
I 2den Classe A's Læsestue:
9/11. Dansk . . . . III. B.
11/ 2. Mathematik . III. B.
4/ 6. Mathematik . III. A.

Skriftlig Examen.

Onsdagen d. 27de Septbr.

8/11. Latinsk Stiil . IV. B.
— —— . III. A.
— —— . III. B.
— —— II. A.

Fredagen d. 29de Septbr.

4/ 6. Tydsk Stiil . IV. B.

Tirsdagen d. 3die Octbr.

9/12. Version . . . IV. B.
— —— . . . III. A.
— —— . . . III. B.
— —— . . . II. A.

Fredagen d. 6te Octbr.

9/12. Dansk Stiil . IV. B.
— —— . III. A.
— —— . III. B.
— —— . II. A.
— —— . II. B.
— —— . I. A B.
12/ 2. Fransk Stiil IV. B.

Undervisningen i Metropolitan

Timerne.	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.
9—10.	4 Cl. A. Latin . . . . . Rector. 4 Cl. B. Latin . . . . . Olsen. 3 Cl. A. Latin . . . . . Ostermann. 3 Cl. B. Historie . . . Espersen. 2 Cl. A. Arithmetik . . Lund. 2 Cl. B. Latin . . . . . Krebs. 1 Cl. Latin . . . . . Jacobsen.	4 Cl. A. Latin . . . . . Rector. 4 Cl. B. Latin . . . . . Olsen. 3 Cl. A. Latin . . . . . Ostermann. 3 Cl. B. Græsk . . . . Espersen. 2 Cl. A. Geometrie . . Lund. 2 Cl. B. Tydsk . . . . Schorn. 1 Cl. Historie . . . Petersen.	4 Cl. A. Latin . . . . . Rector. 4 Cl. B. Fransk . . . . Borring. 3 Cl. A. Latin . . . . . Ostermann. 3 Cl. B. Græsk . . . . Espersen. 2 Cl. A. Latin . . . . . Krebs. 2 Cl. B. Historie . . . Petersen. 1 Cl. Arithmetik . . Lund.
10—11.	4 Cl. A. Latin . . . . . Rector. 4 Cl. B. Lat. Stiil . . Olsen. 3 Cl. A. Arithmetik . . Lund. 3 Cl. B. Latin . . . . . Ostermann. 2 Cl. A. Græsk . . . . Espersen. 2 Cl. B. Græsk . . . . Jacobsen. 1 Cl. Religion . . . Jensen.	4 Cl. A. Lat. Stiil . . Olsen. 4 Cl. B. Arithmetik . . Lund. 3 Cl. A. Historie . . . Espersen. 3 Cl. B. Latin . . . . . Ostermann. 2 Cl. A. Lat. Stiil . . Krebs. 2 Cl. B. Rectors Time. 1 Cl. Latin . . . . . Jacobsen.	4 Cl. A. Historie . . . Espersen. 4 Cl. B. Latin . . . . . Olsen. 3 Cl. A. Arithmetik . . Lund. 3 Cl. B. Latin . . . . . Ostermann. 2 Cl. A. Rectors Time. 2 Cl. B. Latin . . . . . Krebs. 1 Cl. Latin . . . . . Jacobsen.
11—12.	4 Cl. A. Græsk . . . . Olsen. 4 Cl. B. Geometrie . . Lund. 3 Cl. A. Lat. Stiil . . Ostermann. 3 Cl. B. Religion . . . Jensen. 2 Cl. A. Latin . . . . . Krebs. 2 Cl. B. Geographie . . Petersen. 1 Cl. Rectors Time.	4 Cl. A. Græsk . . . . Olsen. 4 Cl. B. Historie . . . Espersen. 3 Cl. A. Religion . . . Jensen. 3 Cl. B. Lat. Stiil . . Ostermann. 2 Cl. A. Latin . . . . . Rector. 2 Cl. B. Latin . . . . . Krebs. 1 Cl. Dansk . . . . Jacobsen.	4 Cl. A. Fransk . . . . Borring. 4 Cl. B. Hebraisk . . . Ostermann. 3 Cl. A. Geographie . . Espersen. 3 Cl. B. Geometrie . . Lund. 2 Cl. A. Geographie . . Petersen. 2 Cl. B. Tegning . . . Rosenberg. 1 Cl. Dansk Stiil . Jacobsen.
12—1.	4 Cl. A. Historie . . . Espersen. 4 Cl. B. Græsk . . . . Olsen. 3 Cl. A. Fransk . . . . Borring. 3 Cl. B. Dansk . . . . Jensen. 2 Cl. A. Dansk Stiil . Jacobsen. 2 Cl. B. Arithmetik . . Lund. 1 Cl. Tegning . . . Rosenberg.	4 Cl. A. Geographie . . Espersen. 4 Cl. B. Engelsk . . . . Rosing. 3 Cl. A. Lat. Stiil . . Ostermann. 3 Cl. B. Tegning . . . Rosenberg. 2 Cl. A. Religion . . . Jensen. 2 Cl. B. Dansk Stiil . Jacobsen. 1 Cl. Arithmetik . . Lund.	4 Cl. A. Engelsk . . . . Rosing. 4 Cl. B. Græsk . . . . Olsen. 3 Cl. A. Dansk . . . . Jensen. 3 Cl. B. Tydsk . . . . Schorn. 2 Cl. A. Dansk . . . . Jacobsen. 2 Cl. B. Arithmetik . . Lund. 1 Cl. Fransk . . . . Borring.
1—2.	4 Cl. A. Geometrie . . Lund. 4 Cl. B. Geographie . . Espersen. 3 Cl. A. Græsk . . . . Olsen. 3 Cl. B. Lat. Stiil . . Ostermann. 2 Cl. A. Tydsk . . . . Schorn. 2 Cl. B. Religion . . . Jensen. 1 Cl. Geographie . . Petersen.	4 Cl. A. Arithmetik . . Lund. 4 Cl. B. Dansk . . . . Jensen. 3 Cl. A. Græsk . . . . Olsen. 3 Cl. B. Geographie . . Espersen. 2 Cl. A. Naturhistorie . Ørsted. 2 Cl. B. Fransk . . . . Borring. 1 Cl. Tydsk . . . . Schorn.	4 Cl. A. Religion . . . Jensen. 4 Cl. B. Tydsk . . . . Schorn. 3 Cl. A. Hebraisk . . . Ostermann. 3 Cl. B. Arithmetik . . Lund. 2 Cl. A. Fransk . . . . Borring. 2 Cl. B. Dansk . . . . Jacobsen. 1 Cl. Naturhistorie . Ørsted.
2—3.	4 Cl. A. / 4 Cl. B. / 3 Cl. A. } Gymnastik ell. Svømning. { Grüner med Assistenter. 3 Cl. B. — — 2 Cl. A. Historie . . . Petersen. 2 Cl. B. Geometrie . . Lund. 1 Cl. Kalligraphie . Kruse.	4 Cl. A. Tydsk . . . . Schorn. 4 Cl. B. Religion . . . Jensen. 3 Cl. A. Geometrie . . Lund. 3 Cl. B. / 2 Cl. A. / 2 Cl. B. / 1 Cl. } Gymnastik ell. Svømning. { Grüner med Assistenter.	4 Cl. A. — — 4 Cl. B. Dansk Stiil . Jensen. 3 Cl. A. Tydsk . . . . Schorn. 3 Cl. B. Fransk . . . . Borring. 2 Cl. A. Historie . . . Petersen. 2 Cl. B. Naturhistorie . Ørsted. 1 Cl. Kalligraphie . Kruse.
3—4.	**Sang. Sopranisterne** (i Alm. af 2den og 1ste Classe) . Berggreen. 1ste eller 2det Partie, skiftevis.	**Sang. Tenoristerne** (i Alm. af 4de Cl. B.) . . . . Berggreen. 1ste eller 2det Partie, skiftevis.	**Sang. Altisterne** (i Alm. af 3die Cl. A. og B.) . . Berggreen. 1ste eller 2det Partie, skiftevis.

kolen for Skoleaaret 1842—1843.

Torsdag.	Fredag.	Løverdag.	Timerne.
4 Cl. A. Latin . . . . . Rector. 4 Cl. B. Fransk . . . . Borring. 3 Cl. A. Latin . . . . . Ostermann. 3 Cl. B. Historie . . . Espersen. 2 Cl. A. Arithmetik . . Lund. 2 Cl. B. Græsk . . . . Jacobsen. 1 Cl. Geographie . . Petersen.	4 Cl. A. Latin . . . . . Rector. 4 Cl. B. Latin . . . . . Olsen. 3 Cl. A. Latin . . . . Ostermann. 3 Cl. B. Græsk . . . . Espersen. 2 Cl. A. Geometrie . . Lund. 2 Cl. B. Latin . . . . . Krebs. 1 Cl. Tydsk . . . . Schorn.	4 Cl. A. Arithmetik . . Lund. 4 Cl. B. Latin . . . . . Olsen. 3 Cl. A. Latin . . . . . Ostermann. 3 Cl. B. Græsk . . . . Espersen. 2 Cl. A. Latin . . . . . Krebs. 2 Cl. B. Historie . . . Petersen. 1 Cl. Latin . . . . . Jacobsen.	9—10.
4 Cl. A. Dansk . . . . Jensen. 4 Cl. B. Latin . . . . . Olsen. 3 Cl. A. Rectors Time. 3 Cl. B. Latin . . . . . Ostermann. 2 Cl. A. Græsk . . . . Espersen. 2 Cl. B. Geographie . . Petersen. 1 Cl. Latin . . . . . Jacobsen.	4 Cl. A. Lat. Stiil . . Olsen. 4 Cl. B. Rectors Time. 3 Cl. A. Religion . . . Jensen. 3 Cl. B. Fransk . . . . Borring. 2 Cl. A. Græsk . . . . Espersen. 2 Cl. B. Lat. Stiil . . Krebs. 1 Cl. Arithmetik . . Lund.	4 Cl. A. Dansk Stiil . Jensen. 4 Cl. B. Lat. Stiil . . Olsen. 3 Cl. A. Tydsk . . . . Schorn. 3 Cl. B. Latin . . . . . Ostermann. 2 Cl. A. Græsk . . . . Espersen. 2 Cl. B. Arithmetik . . Lund. 1 Cl. Latin . . . . . Jacobsen.	10—11.
4 Cl. A. Græsk . . . . Olsen. 4 Cl. B. Geometrie . . Lund. 3 Cl. A. Lat. Stiil . . Ostermann. 3 Cl. B. Rectors Time. 2 Cl. A. Religion . . . Jensen. 2 Cl. B. Latin . . . . . Krebs. 1 Cl. Latin . . . . . Jacobsen.	4 Cl. A. Græsk . . . . Olsen. 4 Cl. B. Arithmetik . . Lund. 3 Cl. A. Historie . . . Espersen. 3 Cl. B. Latin . . . . . Ostermann. 2 Cl. A. Latin . . . . . Krebs. 2 Cl. B. Fransk . . . . Borring. 1 Cl. Historie . . . Petersen.	4 Cl. A. Lat. Stiil . . Olsen. 4 Cl. B. Historie . . . Espersen. 3 Cl. A. Fransk . . . . Borring. 3 Cl. B. Lat. Stiil . . Ostermann. 2 Cl. A. Dansk Stiil . Jacobsen. 2 Cl. B. Lat. Stiil . . Krebs. 1 Cl. Arithmetik . . Lund.	11—12.
4 Cl. A. Hebraisk . . . Ostermann. 4 Cl. B. Græsk . . . . Olsen. 3 Cl. A. Geometrie . . Lund. 3 Cl. B. Dansk Stiil . Jensen. 2 Cl. A. Lat. Stiil . . Krebs. 2 Cl. B. Tydsk . . . . Schorn. 1 Cl. Dansk Stiil . Jacobsen.	4 Cl. A. Geographie . . Espersen. 4 Cl. B. Lat. Stiil . . Olsen. 3 Cl. A. Hebraisk . . . Ostermann. 3 Cl. B. Religion . . . Jensen. 2 Cl. A. Tegning . . . Rosenberg. 2 Cl. B. Græsk . . . . Jacobsen. 1 Cl. Kalligraphie . Kruse.	4 Cl. A. Hebraisk . . . Ostermann. 4 Cl. B. Græsk . . . . Olsen. 3 Cl. A. Tegning . . . Rosenberg. 3 Cl. B. Geometrie . . Lund. 2 Cl. A. Geographie . . Petersen. 2 Cl. B. Græsk . . . . Jacobsen. 1 Cl. Fransk . . . . Borring.	12—1.
4 Cl. A. Geometrie . . Lund. 4 Cl. B. Geographie . . Espersen. 3 Cl. A. Græsk . . . . Olsen. 3 Cl. B. Kalligraphie . Kruse. 2 Cl. A. Tydsk . . . . Schorn. 2 Cl. B. Religion . . . Jensen. 1 Cl. Naturhistorie . Ørsted.	4 Cl. A. Tydsk . . . . Schorn. 4 Cl. B. Religion . . . Jensen. 3 Cl. A. Geographie . . Espersen. 3 Cl. B. Arithmetik . . Lund. 2 Cl. A. Kalligraphie . Kruse. 2 Cl. B. Dansk Stiil . Jacobsen. 1 Cl. Tegning . . . Rosenberg.	4 Cl. A. Religion . . . Jensen. 4 Cl. B. Tydsk . . . . Schorn. 3 Cl. A. Græsk . . . . Olsen. 3 Cl. B. Geographie . . Espersen. 2 Cl. A. Fransk . . . . Borring. 2 Cl. B. Kalligraphie . Kruse. 1 Cl. Dansk . . . . Jacobsen.	1—2.
4 Cl. A. 4 Cl. B. } Gymnastik ell. Svømning } Grüner med Assistenter. 3 Cl. A. 3 Cl. B. Tydsk . . . . Schorn. 2 Cl. A. — — 2 Cl. B. Kalligraphie . Kruse. 1 Cl. Religion . . . Jensen.	4 Cl. A. Fransk . . . . Borring. 4 Cl. B. Hebraisk . . . Ostermann. 3 Cl. A. Dansk Stiil . Jensen. 3 Cl. B. 2 Cl. A. } Gymnastik ell. Svømning } Grüner med Assistenter. 2 Cl. B. 1 Cl.	**Sang.** Ensemble . . Berggreen og Inspector. 2det eller 1ste Partie, skifteviis.	2—3.
Sang. Begynderne (i Alm. af 1ste og 2den Cl.) . . Berggreen. 1ste eller 2det Partie, skifteviis.	**Sang.** Bassisterne (i Alm. af 4de Cl. A.) . . . . Berggreen. 1ste eller 2det Partie, skifteviis.		3—4.